

CONSTANTIUS PEREGRINVS
CASTIGATVS

feu

RELECTIO
ITINERIS
QUADRIMESTRIS
BVQVOL

Authore

BERCHTOLDO à RAVCHENSTEIN.

B R U G G Æ

Apud HENRICVM LEPORARIVM.

ANNO

M. DC. XXI.

695

III. 372

XIIIe - 1930: 5103

Ad Lectorem.

Q^{uæ} refutanda mihi in Peregrino visa sunt, ea ipsius verbis recensere volui, uti palam esset, me antiqua fide scribere, ac nihil fingere, quod responderem, satis enim est quod Peregrinus finxerit, cui responderetur. Numeros hominis innocentiores meis verbis per-

A 2 strin-

Ad Lectorem.

strinxi, ut lector totum eius libellum pernosceret, neue crederet à me quædam omiſſa, quod Peregrino faciendum fuiſſet; Imò ſi omnia omiſiſſet, nihil amiſiſſet. Bruggæ Anno Chriſti 1621. Iunij ¹⁷/₇.

CON

I
CONSTANTIVS PEREGRINVS
CASTIGATVS

ſeu.

RELECTIO
ITINERIS QUADRIMESTRIS
BUQUOIO

B Rodijt non ita pridem Bruñæ primùm, tum Viennæ Austriæ libellus neſcio cuius perſonati bellatoris, alieno nomine teſti, Buquoij quadrimeſtre iter progreſſusque inſcriptus, Bauarico nomini & exercitui Catholici fœderis iniurioſus, omnia ferme Buquoio, omnia ſuæ genti vindicans, ut quoniam ipſi cuncta non fecere armis, ipſe calamo faceret, ventola lingua egregius miles, Conſtantium ſe nominat, & identidem fallax per Iter improuidus labitur, nomine ſibi ipſi aduerſo.

Ecquis iſte Conſtantius? cùm paucos ante menſes prælium Pragenſe in lucem daret, Candidum Eblanum ſeſe indigitauit, nunc repente inſtar Morphei os humeròſque alios gerens Conſtantius dicitur noua appellatio-
ne, veteri oris profluuiò. Fruſtra quidem laruam præten-
dere niſus, indicio ſuo proditur ſorex. Non eſt lac lacti-
tam ſimile, quàm Candidus Conſtantio, quid dico ſimi-
lis?

B

Constantius Peregrinus

lis? Candidus Constantius est, & Constantius Candidus. Idem ingenium, idem partium studium, idem orationis filum, eadem dictio eadem verba, eadem ineptia. Præterea uti verè Constantius sit & habeatur, etiam ipsius narratio sibi apprimè constat; nam in editione Brunnenſi alia narrat, alia in Viennensi: habemus reum ipsum confidentem, sic enim in fine libelli Viennensis loquitur. *Hæc secunda editio Viennensis, editioni primæ Brunnenſi præferenda est, utpote ab ipso auctore plenius informato recognita.* Bellè & constanter mi Constanti: Oro te, cur præferenda est Viennensis editio? an quia verior? falsa ergo ex parte Brunnenſis; & quia tu Constantius es, falsumque Brunnæ scripsisti, constanter Constantio credam, te quoque falsa Viennæ scripsisse. Si Viennæ plenius, ut loqueris, informatus es, ergo non plenè informatus Brunnæ. temerè scripsisti, & & quia hîc fefellisti, cur credam te Viennæ non fefellisse? Sed quid tu de informatione infis? non egebas; nam oculo teste prope omnia sciebas; ais enim N. I. hunc in modum. *Et certè ferè nihil scribam, cuius non fuerim oculatus testis.* Cum ergo tuus oculus præsens caligârit, sed coram ferme omnia viderit, quid alienos oculos sollicitasti, ut tuum videntem illuminarent, & te plenius informarent? Eodem loco addis, *Libenter quidquid fuerit mihi exploratum proponam.* Quæro quando tibi omnia explorata fuerint? an Brunnæ? ecquid ergo explorata emendaſti Viennæ? Si Viennæ primum explo-

castigatus.

explorata omnia fuere; ergo Brunnæ etiam ea prompsisti, quæ nec tibi explorata erant, nec ab oculis tuis visa. Sed venia danda est, si in testium inopia affectus loquatur.

Verum Constantij nomen infauftiore omine susceptum, compensat Peregrini cognomen, quod deest alteri; verissimè enim Peregrinus est, & id toto libro Euclidianæ demonstratione comprobat: fuerit in bello, fuerit in acie, qua Bohemia concidit; interea tamen etiam Peregrinus fuit, nec vidit, quæ vidit, nec audiuit, quæ audiuit, omnia illi peregrina, & quod caput est, veritas quoque: sed peregrinus non solum, verum quod eius famæ illustrius est, etiam poëta. ubique versus, ubique Pegasi spuma, & temulenti Apollinis vomitus; carminum farrago, non satis digna historico, libellum eius implet: sed placeat color, si malè delineata imago displicet. Liceret & nobis poëtas describere, si nugari liberet, non vacat esse tam disertis, qui Musas colimus seueriores.

Quia verò mihi Peregrinus iter designauit, animus est insequendi, & pede volante vestigia premere, ea tamen lege, ut quoties nurat, mihi fas sit, verberare excitare. Debeo hoc Catholico fœderi Catholicus, debeo Bauariæ Bauarus, debeo meo Principi cliens. Protestor verò principio nihil me dedita opera scripturum quod ignominia sit aut Buquoio, aut ei quem duxit exercitui. Vterque laudem egregiam meruit, & meruisset etiam scriptor si-
B 2
quam

si quam laudem alijs dedit, alijs non ademisset. Panegyrista Monacensis cum, quem celebrandum susceperat, haud inuidioso encomio extulit. Laudauit enim vnum ex omnibus, nullo ex omnibus vel tenui morfiuncula læso, neque enim idem est scribere, hunc aut illum eximia præstitisse; & scribere, præter vnum hunc alios mancos aut desides confedisse. Vnius laus alterius nomini non officit: ferat quisque pro factis quam meruit gloriam. Quis vitio vertat Panegyristæ si vnum deligat & quidem militiæ Principem, quem laudibus ornet? quis oratorum veterum Panegyricum dixit Traiano & omnibus eius ducibus? ergo nec cum Plinius Traiani res bello gestas honorificentissima eloquentia laudauit, iniuriam cæteris eius ducibus, quos silentio præterijt, fecit? sed fortasse in mores commisere alij panegyristæ, quorum labores solis Imperatoribus desudarunt, omissis tot inclitis animabus, quarum dextra Imperium vel obtentum, vel defensum? summo duci summus honor tribuitur; cæterum sibi quisque decerpit, prout à summo aut dissitus aut propinquus. At, dicas, in Bohemica militia duorum exercituum duo fuere summi duces, pari ergo encomio digni erant: esto istud; sint digni pares pari encomio. quis verò Panegyristam adigat, vt vtriusque promulget? vni sua vult, vni sua debet; alter nec vultu nec beneficio notus, in ius neminem vocabit, si paribus Musis non canatur. Sunt huic sui clientes, sunt

sunt alij sui, qui operam suam alienis non vendunt; nisi cum sponte volunt.

Sed neque pares sunt qui exercitus Catholicos ductabant, nam Bauarus non genere duntaxat plurimum antestitit, sed imperio quoque, quippe in quem (nequaquam autem in Buquoium) Cæsar Ferdinandus supremam potestatem in Bohemos, quibuscum bellum gerebatur, contulerit.

Frustra igitur hincit, qui capite ornato cætera militiæ membra neglecta quiratur, quanquam neque neglecti minores duces censendi sunt, supremo laudato, nam illi ipsi sunt, qui armis & fortibus factis supremum ad tantam claritudinem euexerunt.

Habes iam causam, Peregrine, cur Panegyrista Buquoium præterierit: sed tu non habuisti causam, vt Principem nostrum & exercitum Catholici fœderis inuidioso morfu velleres. Potest magnus esse Buquoius, vti est sine aliorum iniuria; nec ideo is altius assurgit, si alios tu verbis deijcias. Ego Buquoij facta laudo, sed non tua dicta, quæ qualia sint pergami fusiùs recensere, ita quidem, vt Buquoium & eius exercitum extra telorum meorum iactum constituam; neque enim mihi in tantos bellatores bellum decretum, sed est velitatio instituta aduersus linguam tuam imprudentem, & calamum omnis ciuilibus politiæ ignarum.

Numero I. ais, eo te adductum ad scribendum, uti patrociniū veritatis susciperes, contra libellos quosdam ad veritatis inuidiam conscriptos. Ego quia quos libellos intelligas nescio, defensorem non agam, sed valde metuo parum te veritati patrocinatorum, quippe cui in ipso sinu Inuidiola aliqua tanquam canicula infideat & latratibus depugnet & tamen nescio quam innoxiam scriptionem promittis adulandique vitium frustra proscribis: foues.

Deinde non vis quenquam mirari, perfunctorium tuum, uti tu loqueris, transcursum de exercitu Bauarico: quod non desint Panegyrici, eucharistici, tum oratione libera tum ligata: nihil ego dum culpo, & omitterem etiā omnem sermonem, si Bauaros duntaxat omisisses: iam verò ne omittas, carpis subinde, & tanquam aliud faceres, rectè suggillas, quasi tui stare non possent, nisi isti prosternerentur.

N. 2. Enumeras duplicem Buquoij victoriam, quam ante tuum in castra aduentum reportauit; utramque & ego laudo, quia insigni Buquoij virtute parta: posterior Dampierium quoque illustrem fecit.

N. 3. Refers à Buquoio ita perculsum his victorijs hostem, ut præcipuas suas vires ei soli opponeret. Itane verò? certè præcipuo hosti præcipuæ vires opponendæ; nam quem tū præterea Bohemia & cæteræ periuræ terræ præter Buquoium habere aduersantem? Parua cum manu

confe-

confederat Budeuitij Don Balthasar & operam potius dabat, ne damnum caperet, quàm inferret. In hybernis erant Bohemi per municipia diuisi cum cladem acceperet; ubi cælum intepuit, campo sese rursus credidere, ut iusta castra restaurarent, non propter victorias Buquoij præteritas, sed ut infesto hosti nouum bellum mouerent.

N. 4. Videris indicare duas ab Hispano legiones in subsidium missas post illas duas victorias à te celebratas, quod vanissimum est. Nam legiones illæ non anno 20. sed 19. extrema hieme ex Italia venire; neque sanè Rex in literis ad Buquoium datis Olysippone 23. Augusti 1619. harum mentionem fecit, sed Valonum qui paucos ante menses ex Belgio profecti, in Bohemia busta inuenere, grassante per exercitum lethali lue. Lepidus verò tu interpret es, qui Regis verbum, quo Hispani amicum exprimunt, cognatum vertis; Amicum scribere debebas. Tam enim Buquoius sanguini regio propinquus, quàm tu Ioui cognatus.

N. 5. fateris tota æstate, cum iam copijs esset auctus Buquoius ab tanto exercitu nihil profectum, debaccharisque in eos à quorum linguis Buquoius vapulauit, quasi otio, amori, & commensationibus indulsisset, belli cura seposita. Ego quod rectè defenditur non reprehendo. Multæ sæpe cessationis causæ sunt, quas etiam vulgus probaret, si sciret. Permittenda est licentia liberis sermonibus,

bus, alioqui neque tu loquereris, audiui & ego feriatam illam moram vitio verti Buquoio, sed non omnia credo, quæ audio, neq; etiam quæ lego, præsertim in tuo libello.

N. 6. Hoc certè locotibi non multum Buquoius debet, nam eius luxum & prodigam vitam ita depingis, ut tandem tibi excidat eum aliorum iudicio cumulandis opibus idoneum non haberi.

N. 7. Scribis publico bono nimiam eius largitatem non obfuisse, sed multò maximè profuisse, de quo tecum contendere non habeo.

N. 8. Ostendis Buquoij Graueneccianam tota æstate (nempe anno insequente 1620.) moram non esse culpandam, quod mihi facile persuades, quia sine dubio prudentissimum ducem Buquoium magnæ causæ mouerunt, ne exercitum moueret, sed tanquam vigil excubaret ad defensionem Viennæ, cui imminebant hostes, & ipso digresso sine dubio obsedissent. Nulla verò tua ratio est, quam tam elegantibus verbis induis, ut tute ipse vix intelligas quid loquaris. *Sicut enim, ais, horologij rota non seorsim singule, sed omnes simul, horæ momenta terminant: ita exercitus Catholici variæ in varijs locis partes ex condicto simul, ut etiam factum est ferri debuerunt.* Quæso qui fuere isti plures exercitus, qui constituere vnum horologium? & quæ hæ diuersæ rotæ, quæ simul horæ momenta terminant? An Buquoii rota moueri non poterat, nisi & Bauarica & Spinolana moueretur?

Baua-

Bauarus & Spinola conquiescente Buquoio mouerunt; quorum bona pace potuisset & Buquoius castra transferre, si per hostes licuisset. Sed ex condicto ut tu dicis iisdem in locis permanfit: friuolè, nam nunquam antea conuentum erat, ut Buquoius ociosus cessaret, donec in procinctu videret alios duces. Bauarus sub initium Iulij armatus cum armato hoste ad Vlmam pacem pepigit; inde nauibus imposito milite superiorem Austriam incredibili celeritate, quam 2. Augusti ingressus erat, sexto eiusd. occupauit, impigri Ducis nomine territis indigenis, & quasi carmine dementatis, cum armatos, quos obijcere possent, haberent, & subsidium è Bohemia sperarent; imminebat enim Mansfeldius aliquot millibus stipatus. Sed prope-rante & occupante omnia Bauaro tota prouincia subiugum iuit ingenti perduellium dolore.

Atque hæc Bauari victoria captiuitate quadam Viennam liberauit: clausus enim Ister erat, circumscribebaturque Cæsaris Viennæ commorantis libertas exiguis limitibus.

Rebus omnibus ritè atque ordine perfectis animus Bauari fuit rectà Bohemiam petendi, sed quia Viennæ, vicinitas hostis periculum creabat, Buquoiusque ad congregandum impar viribus erat, Cæsaris invitatu Princeps meus ad Buquoium suppetias efflagitantem contendit per terras omni belli iniuria fœdatis, multis per inhospitum

C

iter

iter quàm famis, quàm morbi incommodis acceptis. Operæ tamen precium fuit eò abiisse, nam ubi hostis eius aduentum sensit, confestim collectis vasis meticulosus in tuta profugit, insequente frustra tam nostro, quàm Cæsareo exercitu. Vis ergo versa in oppida, quæ hostis ceperat, & subactis omnibus in Bohemiam duci placuit. Ex quo liquere puto, quàm verè scribas eodem Num. *Verum Buquoiius Bauarico exercitu in Austriam inferiorem inuitato, tantum hosti iniecit timorem, ut deserta statione munita, ad Bohemia defensionem seocius transferret.* Aduentus Bauari terruit; Buquoiius longo iam tempore in propinquo erat, nec tamen ideo Bohemi aut timuerant, aut castra deseruerant. Fieri quidem poterat, ut Buquoium expertum bello ducem viribus Bauaricis subnixum Bohemi extimescerent, sed & solertissimus Bauariæ Dux ipse præsens, cuius ingenium orbi notum, non minorem terrorem iniecit, utpote sat edoctis, hunc nihil inchoare, quod non prosequatur.

Itaque Buquoiius hoc loco gratiam Bauaro debuit, quòd ex diuturnis eum carceribus, quibus à vicino hoste coërcebatur, liberarit.

N. 9. Iter Buquoii in Bohemiam plenum difficultatibus prosequeris eiusque in ducendis ordinibus peritiam, sed ingenti infamia milites eius notas. *Non potuit, ais, Buquoiius edictis, minis, supplicijs, incendia prohibere; & paulò infra; rapina, scelera nefanda, & omnis impietas magno Buquoii dolore impune per nostrum exercitum grassabantur, non sine eorum piaculo ac propudio,*
quorum

quorum remedium adhibere intererat. Hæc tu, parum Buquoii tui, quem laudatum ibas, memor: nam cuius magis interest, quàm supremi ducis, operam dare, ut in exercitu disciplina regatur? Dedit, inquires, diligentem operam, sed uti priore numero refers, *Barbari incendiarij præuenterant iustitia ministros, & defuerant testes.* Explica mihi dum sodes; quid vis dicere? an incendiarij præuenterunt iustitiæ ministros, & seipso suspendebant? nulla ergo tua querela iustitiæ neglectæ, cum ipsi rei iustitiam administrarint: an verò vis dicere iustitiæ ministros ab incendiarijs suspensos? an demum vis dicere, incendiarios præuertisse, hoc est peccasse prius, quàm plecti possent? egregia verò hæc tua est Philosophia, puto & alibi moris esse, neminem nisi post flagitium admissum supplicio afficere, nisi fortasse in Hibernia suspendantur fures, antequam furentur. Sed & criminum testes abfuere: rectè habet; videntur ergo etiam abfuisse exploratores, & ij ad quos ex militari munere pertinet in disciplinam advertere. Cuius hæc est culpa? Non ago quidem ego quemquam reum, sed ostendo tibi duntaxat, quantus in foro patronus sis. Alteram insolentia militaris causam adfers, Quòd Generalis capitalium rerum præfectus enixè petenti Buquoio, nullus sit concessus. Quæso te, mi Peregrine, si supremus nullus fuit, non potuit alius minor tribunali præesse, & partes iudicis sustinere? Non est necessarium semper summum sceptrum,

etiam inferior potestas insolentiam coërcet, quæ in Buquoiano exercitu non defuit. Nam tute ipse numero insequente 10. scribis Ego Buquoium non semel audiri disstrictè auditoribus (sic Quaestores vocant) mandasse, ut nulli reo parcerent, sed publici boni ac exempli amore in delinquentes animaduernerent Deoq. ac reipublica reddenda rationis memores, multorum delicta paucorum supplicio præuenterent. Ego quoque illum Tribunis ac Centurionibus idem sapissime inculcasse testis sum. Ego illum in obuios delinquentes non semel inieciisse manus proprias, ac capitis pæna iradidisse aspectu. Ego Vallonum frequens supplicium, quod nulla preces nulla precia redimere possent, intuitus sum. In hac tanta Buquoij diligentia mirum est tam multa facinora impune potuisse perpetrari. Germani culpæ partem ferunt ut video; nam ais, Ego denique à Germanis Colonellis miro priuilegio liberari fontes conuictos, quos falsò ipsi dicebant è medio fuisse sublato vidi. Debent tibi ut video non parum Germani Cæsarianarum partium Colonelli, quos pro officio, quo iustitiæ satisfaciendum fuerat in publicum mentitos fuisse scribis. Colonelli Germani fuere Iulius Henricus Dux Saxoniae, Comes Nassouius, Liechtenstainius, Fürstenbergius, Otho Henricus Fuggerus, Tieffenbachius, Meckau, Lebel. fortiantur ipsimet, inter se militari more, quis aut suam aut aliorum culpam profiteri velit, profitebuntur, Peregrine, tuam. Addis & aliam iustitiae causam: Verum quidem est, verba tua sunt, milites in socios subinde ad supplicium comprehendendos ire iussos, si minus verbo saltem opere non obtemperasse, quod

quod id (ut aiebant) non militum sed licitorum esset officium. Similitum non est, Peregrine, fontes in vincula ducere, cur lictores non constituti sunt? Quis eos Valones aut duxit aut plexit, quos Buquoium pœnis addixisse paulò antè memorabas? Si fuere qui viginti punirent, fuissent & qui in centum animaduernerent; si Valonibus gulæ frangi poterant, poterant & Germanis.

Atque nunc rogo, ais porrò, quinam à militibus reliqui sunt, qui reos Buquoio sistunt, si nullus sit capitalis Generalis prætor, aut Campi ut vocant capitaneus? Quis erit exercitus, Peregrine, si nullus sit dux, nullus centurio? Quid faciat consul in vrbe ubi nulli iustitiæ ministri? constituat; si culpa non est, noxios non plecti, quod nulli sint capitalium rerum vindices, culpa aliqua erit, non subornari, qui iustitiæ operam addicant. Non est quidem meum aut ducem aut exercitum castigare, sicuti nec quenquam reprehendendi mens est; sed cum tu, Peregrine, impunem militum licentiam, describas, excusare conaris summum ducem, & tam bellè excusas, ut alio patrono egeat, futurus suspitione liber, si oratorem habuisset, qui silere potuisset.

N. 11. & 12. Buquoij impigram alacritatem per vias difficiles tormenta promouentis denarras, pugno Bauaris incusso, quod robustioribus equis diffiderent, & ex desperatione sua remitterent; quanquam quid infestiores te

mirer Bauaris, iterum militum tuorum effrænem petulantiam vehementi satyra plangis. Sed me iuuat narratiuncula tua N. 12. Ad castrū Crumouiense Triste, scribis, *inprimis spectaculum, tendentis supplices manus, crudeliter tamen occisi ab uno Cosacorum Buquoio offerebatur.* Rectius dixisses, Mirificum inprimis spectaculum, nam occisum supplices manus tendere, grande miraculum est, & naturæ vires superat.

N. 14. Hunc in modum scribis: *Octauo Septembris, Deo prius in Eucharistia plenus (erat Natiuitatis Deiparæ festum) in Sereniss. Bauari amplexus optatissimos irruit Buquoius, magno stipante virorum principum agmine, summo consensu quod è re esset decretum ab ijs est.* Eho, Peregrine, ierit Buquoius in amplexus Principis Bauariæ: æqualium aut maiorum est aduentantes, si dignantur, amplecti; nec Buquoius, te paulò ciuiliior, suas partes nesciuit, dextram salutantis exosculatus, & inter aulicos officiosis erga Serenissimum obsequijs aulicum se professus est, non collegam. Sed tu ideo pari salutationum cerimonia quasi certatum fingis, vti pares exercituum duces constituas; quasi nullum Bauaro imperium Buquoiano maius fuisset, quod falsum est; nam cum Serenissimus Monachij cum ipso Cæsare aduersus rebelles certis legibus in foedus iuit, in cæteris summus militiæ dux in Austrios & Bohemos nominatus est, & quidem adeò disertè, vt cuidam quæstionem mouenti, an si ferente rerum cursu Baua-

si Bauaricus & Buquoianus Exercitus iungerentur eadem summa potestas Bauaro illibata mansura esset, responsum sit palàm (vtar verbis tum vsitatis) Hoc per se intelligi; ita conuentum præsentibus grauissimis viris Cardinale Zollerano, Episcopo Lauantino, Comite ab Eggenberg, Comite Ioanne Zollerano supremo aulæ præfecto, & Doctore Guiljelmo Iochero à secretis Bauaro consilij. atque hanc Principis auctoritatem non nesciuit Buquoius ipse, qui imperia non solum à Bauaro accepit, verum etiam postulauit: Bauarus contra ita moderatè potestate vsus est, ac si non haberet; inuitabátque potius ad ea quæ volebat, quàm iubebat.

Sed pergis, *Symbolum nocturnum eo die à Bauaro dari Buquoius enixissimè contendit, & tandem cum maxima difficultate exorauit. Aiebat enim Bauarus Cæsaris exercitui se non venisse ducem sed adiutorem, & certè non secus ac dixit, quàm diu simul fuerunt se gessit.* Cunctatus est, Peregrine, Serenissimus tesseram nominare, modestiæ & ciuilitatis causa, ne mox aut auidè aut superbe videretur potestate vti apud eum ducem, quem ex claritudine gestorum æstimabat. Certè Buquoium Princeps sicut nec parem vnquam putauit, ita illi nec parem honorem exhibuit; exhibuit tamen semper eum, quem dignitas principalis permisit, & Buquoius præ cæteris meruit. Quare mi Peregrine, adulari desine, & si reddere magnum Buquoium vis, veras virtutes, quas multas habet,

bet, deprædica; neque grauitè accipe, si princeps Cæsari, regique Hispaniæ sanguine iunctus inferiores fasces suis non adæquet. Parcè imperio vti, non est imperium non habere.

N. 15. Spectat Dux Bauariæ, miraturque exercitum Buquoianum, marci licet fuerint equi ob pabuli inuastata terra inopiam; Bauaricus exercitus magis visendus erat, utpote vigilijs & itineribus minimè fractus, inuiso & procul remoto hoste. Quasi verò, mi Peregrine, Bauari equites hastiludijs duntaxat per eos dies operam dedissent. Septem ipsos dies impransi & inccænati per impedirissimas vias summa cum molestia Freistadio iter fecere. Non aliud tempus magis nostras copias afflixit. Ut taceam Bauaricum exercitum iam tum peragrasse Sueuiam, Bauariam, superiorem Austriam, & Bohemiæ extrema. An verò tu seriò putas inuisum fuisse Bauaris hostem? tota tessa illis hostilis erat; neque enim illam, ut amicam occuparunt, certò passuri, quod fecere, si valentiores Austrij fuissent.

N. 16. Horum expugnatur Buquoij armis, instituiturque profectio vtriusque exercitus in Bohemiam. Breui compendio, Peregrine, exercitus hos ex Austria in Bohemiam ducis. Multa interim loca recepta, & expulsus tota ditione hostis, aliæque à Bauaro præstita, sed à te prætermissa,

N. N. 17.

N. N. 17. & 18. 19. Bauarus Budnam expugnat, militique saluis ciuium corporibus diripiendam permittit: Buquoius Brachadizum coronâ occupat, insigni incolarum clade, quam equidem humanæ fortis memor summam vi auertere inter insanientes milites non potuit omnis ætas, omnis sexus periit, rebellium cæteris documento futuri.

N. N. 20. 21. 22. 23. 24. 25. Pisca valido præsidio, animisque tumens ab utroque exercitu obsessa funestum, & par cum Brachadizio fatum subiit; nulli ab irato milite parsum; ferro mactati omnes, fontes, infantes; tanti pertinacia stetit, quam equidem ponere decreuerant, actum cum Duce Bauariæ; sed alata militum virtus feros conatus præuertit, occupando mœnia, quæ miseri seriùs tradere volebant. Neque vlla ducum clementia perituris profuit; Nec voce aut fulgente Ducum ferro absterritæ furentes turbæ.

In reliquis numeris usque ad 33. Peregrinus in laudes Buquoij peregrinatur, quem ideo nequaquam inspector. Vir esset, si laudaret absque aliorum obtreptione.

N. 33. Post diem 8. Octobris Sereniss. Bauaria Ducem, ne domum rediret, retinuisse, arduum negotium fuit. Non enim solus exercitus, sed familia illius prope vniuersa morbo tentari capit.

Nimis manifestus liuor tuus hîc, Peregrine, tralucet: quando, per tuum Genium, quando Bauarus patriam

D

respe-

respectare coepit? post diem 8. inquis; arbitror ego⁹ vigesimum quintum Nouembris etiam illuxisse post octauum Octobris. Cogitatum primum est de discessu circa 26. Octobris; & quidem longè alijs de causis quàm Peregrinus comminiscatur. Serenissimo semper mens fuit hostes insequi, & omnem pugnandi occasionem capere, vt toti exercitui compertum fuit; ideo enim deserta prouincia sua & postposita quiete, castrensiu incommodorum maximè per Bohemiam tot cladibus laceram, non ignarus, vnus reipublicæ causa lubens volens arma sumpsit, non per legatum, sed per seipsum rebellibus illaturus, ita vt quem deliciae pacis retinere domi non poterant, reuocare in ruta minimè potuerint. Sciebat molestias, antequam pateretur.

Sed non leuia momenta, vt in Prouinciam suam rediret, impellere poterant; nisi animus eius omni fortunæ varietate superior fuisset. Primò enim, qui à consilijs erant, viri non heri nati, sed maturi, ac, militiæ potissimum, multarum rerum vsu pollentes, non paucorum argumentorum pondere secessionem à Buquoio, suasere, quibus si paruisset, reprehendi prudenter non poterat, prudentum consilia secutus: sed agitauit Deus animum Victoriæ præsagum, neque credidit in tam dubio apice rem versari, vt sola salus esset in recessu.

Deinde, non illi solùm, qui in consilium Principis coibant,

coibant, sed ipsum militiæ genus Buquoio vsurpatum fastidientem Principem commouere poterat, vt desertâ militiâ penates cogitaret; nam Buquoius moram ex morâ nectens, contra conuenta & præscripta tardiùs castra mouebat, tardiùs locabat; imò ipso etiam fortunatissimo prælij die, cùm maximè properandum ei fuisset, Serenissimum magnis interuallis prægredientem atque in hostes fortissimo animo euntem, primordiâque Victoriæ libantem aliquot demùm horis insecutus in consultatione vocauit, an eo die collatis aciebus decernendum esset; nec fandi copiâ, aut dissertationibus caruit, quibus supremum cum hoste congressum vel in dubium vocaret, vel omnino dissuaderet. Verùm aliâ sententiâ animo Serenissimi stante, hoc saltem effecit Buquoius, vt seriùs quàm debebat pugnaretur, & nox à prælio ingruens ciuitatem pauore exanimatam protegeret, percussisque metu hostibus concederetur spatium fugiendi: si enim prælium maturiùs licuisset committere, eadem omnino die potuisset, & ciuitas occupari, & hostes salutem pedibus quærentes intercipi; ita ipsi qui victi fuere, fatentur.

Accessit militiæ corruptissima disciplina, & facinorosa castris propudiosa Christianis; militari enim licentiâ nullum scelus vitio habebatur; vexabantur omni belli iniuriâ fontes & insontes; calamitosorum, penitusque percutantium clamor ac gemitus cælum pulsabant: id malum

clementissimus Principis animus tolerare non sustinuit, atque ideò sæpiùs exostulans, disertè professus est; nisi seueriore Imperio petulantiam militum in fortunas accipita innocentum insultantem coërcerent, sibi decretum à tam profanis castris abire.

Demùm Buquoius mox post Piscam ferro captam circumspectare Morauiam cœpit, in qua, maxima ex parte à belli iniurijs immuni, & militari seu egestati, seu auditari inprimis opportuna, hibernaret, retenturus interea exercitum Bauaricum tanquam comitem præsidarium, nihil pensi habens, quò Bauaros demum fata in hiberna ferrent; quasi non satis beneficij accepisset Buquoius, quem ab imminente hoste & in Austria inuitum coërcente per tot discrimina Cæsaris iussu ereptum Princeps iuit, cum ingenti exercitus sui damno, qui itinerum molestijs & insueti cæli vitio, in vastata & esuriente terra, ineuitabiles morbos contraxit, plurimùmque imminutus, in Pilsnensem circulum, qui vnus hibernis restabat, sine manifesto exitio, regredi non poterat, si in Morauiam vsque Buquoij copias præsidij causa comitatus fuisset. Et quam parum animi fuerit Buquoio de summa rerum hoc anno contendere, ex eo efficitur, quod palam edixerit, fieri non posse, vt Bohemia subiugetur, nisi triplici exercitu inuadatur, ob positum regni naturâ muniti; neque nescire se idcirco in Imperatoris aula sermonibus laceratū
iri,

iri, ac si paruum operæ precium tantis impensis fecisset. Morauia commeatu abundans & fesso militi commoda itentidem inuitabat, bruma imminens trahebat, itumque eò fuisset hiemandi causa, nisi Bauariæ Dux manibus & pedibus obstitisset: nunquam certè Serenissimus inuitatus ad confligendum cum hoste, sed sollicitatus sæpius est, vt recedentibus in Morauiam Buquoianis copijs, socio itinere præsidio esset; Verùm Bauarus & infra dignitatem suam duxit, & è re Cæsaris fore minimè putauit, ea de causa solum militare, vt Buquoij itinera variantis satellitem ageret; Pragam suarum laudum materiem & congressum cum hoste desiderabat, neque certè vnquam ad hanc pertigisset metam, si Buquoio abiturienti obtemperandum existimasset. Quia ergo Buquoio parum animi erat vagum Bohemum insequi, Pragamque rebellionis caput petere, tam æquum omnino fuit Bauarum de salute sui exercitus cogitare, quàm cogitauit Buquoius de incolumitate sui, satiùsque putauit cum Buquoianis diuortium facere, quàm sine re & spe inter tot difficultates diem de die ducere castris nihil profuturis, non sine grandi existimationis dispendio, & per omnem Europam expectationis frustratione. Inter alios & ipse Buquoius testis citatur, qui vt vir est, nunquam dicet se maiori contentione Bauari secessum deprecatum, quàm Bauarus ipsum ad audendum & pugnae aleam subeundam appellarit.

Quod si Princeps tandem etiam à sententia dimoueri potuisset, & à cogitato praelio deterreri & reipublicæ & Cæsaris spei consultius fuisset in digressu, hostilia reliqua per circulum Pilsnensem loca occupare, quàm otiosum ambulonē agere, omnia quæ adhuc supererant perdere, tam innocentes quàm nocentes bonis ac fortunis euertere; & de prouincia in prouinciam proficisci, ut Buquoius per hiemem fornaces & foculos reperiret. Ergo Buquoius ubi generosam Bauari pertinaciam aut pugnandi aut secedendi aduertit, & ipse alios animos sumpsit, cogitationemque propinquæ in Morauiam profectiois deposuit, ex quo nullâ ampliùs eloquentiâ opus fuit Bauarum in castris retinere, & ad infectandum hostem cohortari.

Perge, Peregrine. *Cuncti Consiliarij, amanuenses, atrien-
ses, necessary vel morte, vel morbo erant ab eo diuulsi. Hiems ingru-
bat, negotia domestica renocabant, castronsia incommoda deliciose nutri-
tis qui cum eo erant nobilibus, grauiora quàm quibus pares esse possent fu-
tura videbantur. Sed frustra hæc omnia: cum magnus Dei ac Ecclesiæ
athleta, spretis omnium illecebris Buquoio hortante sapius ac tandem exo-
rante, ad finem perseuerare, quàm manu apposita ad aratrum retro a-
spicere maluerit. Hoc verò palmarium Buquoij facinus (cum soleant ho-
mines dignitate præfulgentes potentiorum præsentia vri) sapissime apud
me reputare soleo.*

Non eo inficias morbum insignem & per exercitum
& per aulam dedisse stragem, sed minimè delicatæ vitæ,
quam in aulâ antehac viuebant, culpâ, nam milites quoq;
de gre-

de grege duriter per omnem vitam agentes, æque hoc malo inuoluti fuere, atq; aulici; tuique Valones ante an-
num ex aula Hispanica omnes non prodierant, & tamen
muscarum ritu exanimes, & passim iacere cadauera,
quod tu ipse non diffiteris. Facile in tanta colluie ho-
minum vulgantur contagia morbi, multique non pere-
unt suo, sed alieno vitio, moriunturq; quod inter mor-
tuos vixerint. Nec Serenissimus illecebras patriæ spre-
uit Buquoio hortante, & exorari sese passus est, sed potius
Buquoius animum mutauit suum, hortante Bauaro, ut
fortiora, & pristinis suis facta paria Buquoius eligeret,
ac omnibus nisibus in hostem tenderet.

Sed agedum, Peregrine, magnūne piaculum com-
misisset Princeps, si occupatâ iam superiori Austriâ, ho-
ste ex inferiore pulso, Buquoio è cauernis liberato, im-
minuto mortalitate exercitu, inter tot funera & morbo-
rum pericula, appetente hieme, nullâ apud plerosque su-
perante spe domum remeare cogitasset? durauit tamen,
omniaque contagia quæ hoste nocentiora erant ingenti
animo spreuit.

Quocirca ex hoc capite nequaquam efferre potes
heroem tuum quasi Herculeum opus patrasse in Duce
Bauariæ persuadendo, persuasus ipse Buquoius est, ut
magis decora vellet.

*Octobris octauo peruenimus Pilsnam & inimicorum exercitui ad
vicinum Rokizanum, ut vim nostram si quam adhibere vellemus, à
Pilsnen-*

Pilsnensibus auerterent, adueniendi causam dedimus. Ne autem quid in Pilsnenses machinaremur, Mansfeldy artificiosissimo astu, ac versutissimo commento (quo per integros undecim dies delusi multi sunt) & supplementi Bauarici expectatione haesimus. Missis continenter ad Mansfeldium nuncijs spem liberandi oppignoratam suam fidem, mora tunc nobis inopportuniissima precio vendebat.

Vt in cerebro tuo quodque ordine positum est, ita tu illud effundis, nunc postremum, nunc primum: antecedente numero narraſti, quæ post octauum diem Octobris contingere, hîc percenses acta ipsius octauî, quem etiam alieno sole polluis, nam vndecimo die demum vterque exercitus Pilsnam peruenit, vbi Mansfeldius non Serenissimum Bauarum, sed Buquoium, quocum egit, naso suspendit, & per tot dies perfidâ morâ latuit, indignante Bauaro tantas occasiones versutissimi hominis dolo amitti.

Addis Peregrine: Nono Octobris in Bauarici exercitus separata longius septem signa Hungari concubia nocte irruerunt, sed audito classico immorari timentes, non multis occisis, paucioribus abductis, pluribus, quod pagum incendiſſent, exustis, reuerſi sunt. In quorum quoque barbaras manus Hazenlang equitatus Bauarici Vicarius paucis comitatus in patriam remeans, digrediente temerè auriga à reliquo comitatu, per infortunium illis diebus illapsus est, adeoque ab eis male habitus ut breui fato cederet, & illi spe magni lytri frustrarentur.

Rursus diem designas pro more tuo; nocturna illa belli furta non fuere ab Vngaris parata nono, sed duodecimo die post noctis medium. Haslangus 17. mensis

excurre

excurrentibus Vngaris præda fuit, æger lectica vectus; culpam tu in aurigam temere digredientem confers, fortasse tu temere scribis; nam quis aurigam reum apud te peregit?

N. 35. Refers: At Buquoij vigilantia, qui domo neglecta in vicino hostibus silua excubabat, terrorque veterani exercitus imperialis Hungaros atque ceteros hostes à castris nostris vel semel tentandis deterruit. Cuius felicitati ac etiam providentia debetur, in nullo conflictu nulloque recessu ne tum quidem cum hostes quadruplo essent fortiores vel unicum signum sibi ablatum esse. Cosaccis forè ipso inuito prædatum remotius præcurrentibus, adempta sunt subinde duo vel tria vexilla, non tantum sine dedecore Buquoij, verum etiam sine omni ipsorum Cosaccorum sensu: qui sat sibi esse aiunt, pro amissis vexillis semper pulchriora fieri curare.

Hic campus triumphî est, mi Peregrine, oscitantia Principis & miles tiro hostes exciuit, ut castra Bauarica per tenebras visitarentur ab Vngaris; vigilantia verò Buquoij sub dio excubantis & vetus eius in armis miles virtutis nomine terruit, atque etiam absterruit hostes. Hîc canito Pæana, nec dux duci comparandus, nec bellator bellatori; hic tuorum verborum sensus, hæc mens. Decet nempe te latebris & libris tota vita innutritum, fanaticum iudicium de exercitibus, & eorum ductoribus ferre, eosque committere calamo, qui socia & amica arma ferebant. Si tanti est, nulla signa Buquoio ablata, tanti etiam sit nulla Bauaro ablata. Sed oro te, si Cosacci cæsi fuissent, annon Buquoij copiarum cæsarum fuissent? pariter autum

E

tumo

tumo cum Cosaccis signa ablata sunt, etiam Buquoio ablata fuisse, nam pars Buquoiani exercitus Cosacci erant. Quid si narrarem nocturnum recessum 12. Martij vestrum Hornensem? de quo iunior Anhaltinus in suo diario his verbis memorat; *Hostis ob defectum comitatus & animi, fortè etiam bellici apparatus hac nocte recessit cum dedecore, & confusione Langelois versus, unde venerat, derelictis post se multis impedimentis, sanisque & agris & amissis hominibus mille vel pluribus, magnaque praeda nostris relicta. Captivi fuerunt Germani, Galli, Valones, Poloni, Irlandi.* Hæc Anhaltinus, cui visa sunt communia, uti appellamus, Noua suffragari, quæ addebant inter trepidandum per siluam tria signa derelicta fuisse, hocq; militare flagitium altero die à Buquoio punitum. Reputa tu, Peregrine, utrum probrosius sit, hosti congregienti signum permittere, an ut hostem effugias, signum abijcere? Bauari nullum permisere, nullum abiecere.

Num. 36. Palantes milites, spretâ legum reuerentiâ, dum prædantur, præda fiunt.

Num. 37. Hiberni Catholici nonnulli ex castris Bohemis transfugæ ab Hiberno à fide & virtute laudantur.

Num. 38. & 39. Anhaltini literas ad Mansfeldium ponis & exponis, quibus, ego commentarium nullum addo.

Num. 40. Doces expostulasse Buquoium per epistolam cum Anhaltino, quod durius haberet captos Valones & Italos, quàm Germanos, contraque ius militare

odio

odio nationum, præferret laqueum lytro. Hungarorum ea noxa fuit.

Num. 41. Deploras fortissimi ducis Dampierij immatura fata; & nos quoque huic Martio funeri ingemiscimus, sed non credimus, quod tu decantas eum contendisse Buquoij gloriam exæquare, superare crederemus.

Num. 42. & 43. Totus pius es Peregrine, ac vota pro Buquoio toties periculis defuncto, toties saucio tam ardentia suscipis, atque si totius orbis Catholici salus ab ipso penderet. Troiæ vnus Hector erat, Europæ plures sunt, nec omnis Mars cum vno duce occumbet. Sed obseruandum est, te in tanta laudum aggestione, vitium in Imperatore summum Buquoio imponere, & famam eius minuere, rogas enim primò ne temeraria morte sua detrimentum respublica capiat: deinde ais: *Te Buquoie iterum iterumque obtestor, ut supernacaneis tandem desinas te exponere periculis.* Ergo tibi temerarius est Buquoius? certè qui superuacaneis se periculis exponit, temerè agit; temerè autem agere Imperatorum primum probrum est.

N. 44. Signum tubâ datur & castra Pilsnâ Raconizium mouentur, Octobr. 22. ais, circa Pilsnam veluti inducijs pactis non repugnantem toto die progressi in pago proximo (prius aliquot Anglis, qui fortè occurrerant, caesis) constitimus. Planè tu & tui constitistis, nam Bauarici milites Croatæ Anglos illos succiderunt.

N. 45. Recreaste, Peregrine, vtriusque per noctem exercitus aspectu, lucentes inter ignes cum ad Plassense Monasterium castra tenderentur. ibi Buquoius exemplum stabiliendae disciplinae daturus, admodum exarsit in sacrilegos Polonos ecclesiam temerantes: stetit tamen ira citra mortem; rei quos deprehendere licuit, fustibus contusi, tuberoso capite maius malum effugere.

N. 46. Metamorphosin Ovidianam pangis, cuspidem ais vexilli legionarij Guillemi Verdugo aliquandiu ignea luce effulisse. vidisti? nec si vidisse te dixeris credam, qui crederem, cum dicas & non videris. Sed alij viderunt; posco tabulas: nugae sunt; ex nocturnis ignibus radiatum laui ferro iubar videri potuit.

N. 47. Effunditur in Calvinistas stomachus, & aniles rumores referuntur de caesis à Turca Polonorum 19. millibus de subsidiarijs Hungaricis 50. millibus; de futuro Bohemici exercitus augmento, sed somniato; de Anglis Oratoribus à Saxone in conspectu non admissis.

N. 48. Raconizium vterque exercitus attigit, serius tamen Buquoianus ubi in monte hostis consedit, qui antentandus esset, inter Buquoium, inquis, ac Tiliū militiae Principes controuertebatur. Sed Buquoio loci iniquitatem, quam ab Occidente maiorem, spectantibus vniuersis demonstrante, in eius, ut alias fere semper itum est sententiam. Vnus, Peregrine, militiae princeps fuit Dux Bauariae; Buquoius & Tillius legatorum personas sustinere, & ierit bellicum concilium hoc loco in

co in

co in Buquoij sententiam, ad Pragam certè non iuit; Bauaro tum suffragari placuit, & tentata fortunae alea per vnum praelium tot bello turbatas prouincias tranquillo reddere. Emissarij, ais porro, Cosacci, dum loca à Buquoio lustrarentur hostem velitando albis vestiti indusijs distinebant, nullo quod sciam suo damno. Ain verò albis indusijs velitarint Poloni nullo damno? At ego qui praesens fui, vnum in rubro indusio conspexi, profluente è vulneribus cruore, quem & morientem videre commilitones.

N. 49. Vltimo die Octobris, scribis, Bauarico exercitui obtigit prior acies. Serenissimus Dux à Buquoio vel Vallones vel Italos veteranos (loco suorum tyronum) cum equitatu suo admiscendos expetivit. Errando sollenne tuum tenes Peregrine: penultimo non vltimo acies vtraque mota est, & Serenissimus Bauariae Dux nequaquam loco suorum tyronum veteranos expetivit, sed uti data per viam occasione, aut pugnandi aut hostem distinendi plus roboris haberet, si more suo Buquoius tardius insequeretur. Sed Buquoius Italos non Vallones (qui alteri Generali militare agerrimè tulissent) perlibenter concessit. Scilicet Peregrine, Wallones erubuissent Bauaro militare? gloriae id sibi duxerunt aliae gentes & maxime Itali, non ignari studij & metae honoris: nisi fortasse Wallones opinentur nulli alij ducum, quam Buquoio notas esse Martis artes, aut apertum Victoriae fanum.

N. 50. Raconizio, scribis, adiacet acclinis ab Occidente mons, in cuius summitate hostis se iam obuallauerat. In medio montis ascensu

silua ex abiete erat, non nimis opaca illa quidem, nec etiam aprica, fo-
ueis tamen colliculisque aspera. Eam equitatus totus Comitum Hollocum
alijs & 500. musketarij defendebant. At non morabantur ideo animosi
ac strenui nostri Itali sed contra audentiores, ceteris copijs minimè expe-
ctatis, in confertos hostes proruerunt. Italos meritò laudibus
ornas; nam & se & ducem suum Spinellum, virum acer-
rimum egregia pugna nobilitarunt, primasque tulerunt:
sed Bauarorum cur obliuisceris, cum in laudes commu-
nes ingrederis & tamen memores cum culpas? Bauari-
corum etiam peditum turma hanc pugnam pugnarunt:
quanquam quod detrahis pediti, accumulas equiti, ais
enim, Equites quoque Bauari animo ausuque ingenti in siluam pene-
trarunt. Fit via vi, & strepitu fremituque ac horrendo congressu silua
tremuit. Hæc tua laus, qua equites afficis, parcius tamen
quam debebas; nam Crazius eorum ductor & equum &
signiferum equo insidentem prostrauit, primusque ipsius
Anhaltini supremi ducis vexillum ingenti virtute abstul-
lit, nobilissimum tanti facinoris trophæum. Animosi ais,
ac strenui nostri Itali ceteris copijs minimè expectatis, in confertos hostes
proruerunt. Huic pugnae Serenissimus adfuit, Italosque,
quia ipsius ductum ea luce sequebantur cum turma Ba-
uarica & parte equitatus in siluam immisit, & non ine-
ptè tu scribis, certatum ceteris non expectatis, oro te quos ex-
pectassent? Aliquot veredis citatus fuit Buquoius vt op-
portunitati adesset, sed magnis distabat interuallis, &
præliandi animus hoc anno non erat: superuenit demum
fuso iam & fugato hoste.

Pergis,

Pergis, Cadunt hinc & inde plurimi: sed cedere nescij Itali
pellunt, expelluntque ex silua hostes, adeò de talibus militibus stupentes,
vt si acies anterior, & ea quidem sola adfuisset cum Buquoio (ita me au-
diente non vulgares Bauarici exercitus homines loquebantur) cunctis ca-
stris fuissent hostes repulsi. Hoccine est laudare Buquoium?
Tu fateris ipse, profligari potuisse vniuersum exercitum
hostilem si Buquoius adfuisset? sed quare non adfuit?
confligere nolebat; neque enim hoc anno de militia in
Bohemia finienda cogitabat. Opportunas pugnandi
occasiones prætermittere, summo duci summe dedeco-
rosum est.

At verò tuorum verborum (si acies anterior adfui-
set cum Buquoio) interpretem age. Non adfuit ante-
rior acies? quomodo igitur pugnatum est, an fortasse
posterior acies concurrat cum hoste? nugæ. Itali ante-
riorem aciem constituerunt, & in aduersos Bohemos vi-
etrici manu irruerunt. Buquoij præsentia haudquaquam
magnis votis expetebatur, copiarum eius potius desidera-
bantur, vt totis exercitibus concurreretur. Aderat Ba-
uarus Dux, aderat Tillius Bauari legatus, aderant alij du-
ces, quorum virtuti nihil defuit, sed defuit Buquoius la-
borantibus, deditque multis iure an, iniuria sermonem,
qui sua cogitata celare non poterant, & aiebant Buquoium
segnius mouisse, vt Bauarus præferocior, aliquantulum
ab hoste pulsaretur, perpetuæque suæ & inquietæ audaciæ
aliquam

aliquam poenam penderet; futurum inde ipsum tanto maiorem, quantum alteri decessisset; vel certè ideo cunctatum, ut nulla daretur facultas pugnandi, ne dum nimium Bauarus tantillo tempore faceret, ipse præteritis tam multis mensibus, imò toto præterito anno cum tam florenti & instructo exercitu nimis parum fecisse videretur. Hæc ut dixi palam quidam iactarunt; quæ ego in medio relinquo; neque credo egregium virum Buquoium tam indigna sua indole & fama meditatam: sed ita hodie homines viuimus, ut non satis sit carere scelere; vix satis est carere suspicione sceleris.

N. 51. In Martio hoc campo, ais, in hoc inquam siluestri honoris cubili, magna nomina fato cessere Italorum Ascanius Aquaviva (ex Hadrianorum ad Precutinos Ducibus oriundus) Don Scipio Sersanus, Octavianus Iuuenis, (fratre grauius sauciato) & alij minorum gentium non pauci. Bauarorum verò (ut ferebatur) insignis equitum magno omnium dolore Capitaneus, cuius nomen scire ubi hæc scribo frustra laboravi, cum alijs occubuit. Non iniuria cum encomio parentas Italas, fortiter enim occubuerunt, & vitam cum gloria commutarunt; sed dum Bauaris Vmbris inferias das, umbras feris, nemo enim ducum cecidit, ita ut verum scribas te nomen eius frustra indagasse: & tamen etiam supra scripseras, cadunt hinc & inde plurimi: pauculi nostratum desiderati, plures sauciati sunt.

N. 52. & N. 53. Pæana Neapolitanæ legioni & equitui Bauarico canis, uti & lessum hostibus ob nobile funus Baronis de Dona.

N. 54. & 55. Gratulationem & laudes in Neapolitanos & Bauaros ab ipso Buquoio congestas commemoras; sed præclarius fuisset Buquoio laudes cum victoribus meruisse, quam tribuere. Quæ de laboribus castrensis noctu diuque perpetratis & functionibus Buquoianis adfers, duce tanto digna sunt, sed non sermo tuus, quia adulatorius est, & quidem sine arte.

N. 56. Tillij Generalis (ut tu ineptè cum appellas, Principis legatus erat) & opera Buquoij cæsum hostem depingis, vulgique sermone vtrumque censas.

N. 57. Hic eosdem rursus excusas, ita tamen ut videaris magis accusare Tillium aut Principem. *Castra hostium*, inquis, etiam munita (inter multa alia id generis præclara) dixerunt illi periti scilicet censes, à milite nostro congregiendi cupido, inuadenda fuisse. Itane verò? cum semper sit (inquit Poëta) incerti fallax fiducia Martis, & male cuncta ministret impetus, ubi nulla loci, insidiarum, virium hostilium præcessit notitia? Egregium sanè consilium. Ille longè magis peritioribus probatur exercitus ductor.

Non qui præcipiti traheret simul omnia casu

Sed qui maturo vel lata vel aspera rerum.

Consilio momenta regens, nec tristibus impar.

Nec pro successu tumidus, spatiumque morandi.

Vincendique modum mutatis nosset habenis.

Poterat certè vel te iudice hostis ad Rakonizium castris exui, si in tempore Buquoius accurrisset; poterant & castra postmodum inuadi, quia valla illa ex confessione ipsorum hostium subito opere nobis obiecta speciem

duntaxat habuere, falsura, si oppugnata fuissent, ipsos suos auctores. Ecquando oro te tandem pugnandū esset, si aggeres hostem inuictum redderent? Vbicunq; Boemus pedem fixit, statim tumulare terram occēpit, nec se aperto vnquam credere sustinuit, ac tandem etiam in fatali loco suo, vbi succubuit, scrobem sibi fodere exorsus, si moram interposuissēmus, omnem praeliandi ardorem nostrum elusisset. Virtuti militum pugnam exoptantiū non omnia valla obstant, vi sit via ad victoriam, & qui extra periculum pugnare decreuit, non nisi bellum gerere cogitat sine bello. sed hoc loco hostes non inuadendi consilium fuit intelligentiū; non nego. sed enim consilium inuadendi non fuit fatuorum. Loci iniquitas etiā Pragæ fuit, & tamen ita pugnatum est, vt Deo iuuante vinceremus; vincendi, si ascensum extimuissemus.

N. 58. Buquoius in capiendis consilijs prouidus, instar Pauli Æmilij præcipites casus odit. Laudabiliter omnino; sed tu non laudabiliter aculeum in alios figis, quia enim Buquoio rerum experto visum non est pugnae discrimen subire, idcirco tibi omnes Nasicae, aut iuuenes immaturè feroces, qui contrā sensere. Et quis est ille, qui pone principia positus alieno periculo triumphare securus optauit? naris tam obesa non sum, vt nihil captem, non potuit securus optare triumphum, qui praelium identidem clamauit, non Buquoiano solum,

sed

sed etiam suo discrimine praeliaturus: quid verò is optarit, cui pugna non placuit, non scio; quid obtenturus fuerit hoc scio; iacturā regni nimia cautela stetisset.

N. 59. *Primo Nouembris*, scribis, *iactu tormenti iuuenis insignissimus pariterq; Illustrissimus Comes Marcus Fuggerus Augustanus, cum Ducem Bauarum Buquoiumque Comitem inter alios multos heroes proximè obseruaret, utraque tibiā delumbatus est.* Memoria tua, Peregrine, peregrinatur; vltimo Octobris ferali globo hic iuuenis succubuit; seu vt tu egregiā metaphora loqueris, *tibia delumbatus est*; quare non & lumbis detibiatus? nesciebam etiam tibijs suos esse lumbos.

N. 60. Immissu Bauari templum in valle, vnāque cœmiterium ab hoste inessum, frustra que aliquandiu maioribus tormentis impetum egregia Neapolitanorum, Germanorum, & Lotharingorum virtus fortissima impressione occupauit, caeso aut fugato præsidio. Quod ego ideo meis verbis repeto, quod tu Bauaricis nimium quantum amicus, Germanos Lotharingosq; præterieris, solis Neapolitanis addictus; quos miraris tam diu adhæsisse Duci Bauaro, quasi præferendus ab ijs fuisset Buquoius; prætulissent, si Peregrini fuissent, & ingenij tui rustici.

N. 61. Camilli Cocci mortem prosequeris & hostes verbis frustra flagellas.

N. 62. *Sequentibus diebus*, inquis, *præcipuus labor fuit in vallis, prætenturis, loriceis excitandis, in tormentis vtring, explodendis, in velitationibus magna ex parte inanibus, & in stratagematis frustra susceptis.*

Lapides Peregrine loqueris; apud Vegetium tuas prætenturas si inueneris, mone me.

In extremo hoc numero dolium maiore pila iectum, vinum profundit lasciuenti militi, cachinnosque mouet. digna res annalibus, sed tuis.

N. 63. Petulantiam militum, contumeliosas vtrinque voces iactantium persequeris tam specioso verborum ornatu, ut appareat, fuisse ingentem tibi libidinem insulsa & stulta, quæ tibi arrisere, effundendi. Corollarium autem tuum primas fert; ais enim, *Sed non magna fuit voluptas istius capitanei Bauari, in nebula à suis aberrantis, qui per imprudentiam induit se in medios hostes, quod vnus fistula more subulcorum Bauaricorum caneret, ratus inde eos fuisse suos.* Si quæram à te, Peregrine, quis hic Capitaneus fuerit, non aliud dices, quam Quidam. Quis est iste Quidam? scio ego. Quendam nugatorem. Sed oro te, ne quæras, Quis est iste quidam nugator? alioquin audies Constantius Peregrinus est. Tu hanc fabellam & dictum fortasse scurræ alicuius, dignum censeres tuis chartis? Nulli erant subulci cum Bauaris; nec suum cornua cecinere in egregio exercitu: imo fatuus fuit ille, quicumque fuit, qui illudentis illius buccinæ sonum secutus est; scire enim poterat, si mens constabat, Bauaros à Bauaris non ludificari. Hostium est conuitiari & illudere; imò non hostium solum ut video, sed etiam tuum.

N. 64. Similis est priori & planè scurrilis: sed ne videar tibi iniuriam facere, loquaris ipse: *Arguto tandem mimi responso in castris celeberrimo, finiam hanc dictiorum inter milites pugnam. Est lusus non vnicus lusoriarum chartarum, quo monas seu primus in numeris, ipsum regem superat. Monas autem inter Germanos plurimos. Saw / id est sus, vocatur. Iam verò à suo morione interrogans Serenissimus Bauarus, quem tandem finem huius belli speraret, falsè simul ac facete, dixit, eundem quem in lusu chartarum, quo sus deuincit regem. Sues autem, ut iam dixi, scommaticè Bauari (à quibus cum Casarianis rex superatus est) nominantur. Dico cum Casarianis: quod id citra controuersiam cognoscatur, quòdque Serenissimus Bauarus pro sua incomparabili modestia aliud esse à parasitis dictum, egerimè, ut plurimi referunt, tulerit.*

Plura hinc tua sunt peccata, Peregrine; Primum est, quod videaris calamum tuum in hara tinxisse, qui de subulcis tam scitè scribis. Alterum est, quod referas dictum mimi Bauari, qui nullus in castris fuit. Tertium est, quod affirmes hunc à Bauaro interrogatum, quem tandem finem huius belli speraret. si nullus illi adfuit, nullum interrogauit; & scire debes Principem nostrum agitare res serias consueſse, mimorum ineptijs aut alloquio delectari minimè, alioqui & tecum sæpius in castris egisset. Cum prudentibus vsuque rerum præstantibus illi & vsus & necessitudo est: ibi audit, quod iuuat, & auditur vicissim. Quartum est, quod (facile ignosco, cum chartis alijs assuèris) lusoriarum foliorum, quæ Germani terunt, imperitum te ostendas; monas in ijs nulla,

nulla, sed Duitas, ut sic dicam, quam Galli appellant Deûx; ista regem deuincit, non monas. Quintum, ut affatim perfruaris mimicæ amarulentia delictijs, fateris hic à Suibus, hoc est Bauaris, regem superatum & infra N. 82. scribis, *Regno illum (Palatinum) Buquoio spoliavit.* Ergo & Buquoio monas Bauarica? explica tu illi symbolum. Sextum si Bauaria Princeps parasitis suis, qui illi soli victoriæ palmam tribuerunt, admodum succensuit, & tu hoc loco eandem etiam ob causam subirasceris; cur idem ergo abs te aut alio tui simili commissum? In literis Buquoianis ad Cæsarem de victoria reportata, tam nihil de Bauaris, quam de Magni Mogoris bellatoribus.

Volitant quidem Praga, inquis, & Mediolani excusi Italicè libelli, quibus omnis gloria, omnis laus, omnis fortitudo huius belli, Serenissimo soli Bauaro, ac solis Neapolitanis, excluso Buquoio cum Cæsarianis, nec excluso tantum, sed malignissimis dentibus sæpius demorso vindicatur. Cum authore benignissime exposculauit Buquoio, eumque infinitorum mendaciorum atrocissimorum propalam conuicit: deprecantem tamen reatum, non ex malo, ut aiebat, animo, sed ab ignorantia profectum, impune abire permisit. Apud eos qui hominem norunt, nullum est periculum ne fidem faciat, veluti palam is quem perspicue

Subsequitur cæcus amor sui.

Attollens vacuum plus nimio gloriâ verticem.

Volitant pariter per Germaniam literæ vestrae, in quibus nulla alia iniuria Bauaro irrogatur, quam quod nihil illi arrogetur, & tu in hoc ipso scripto sæpius dentes in eundem exeris, nescio an malignissimos, ita certè, qui

qui sentit, sentire videtur, nisi fortasse opineris tuos dentes quantumuis altè infixos, demulcere legentem. Constat utrumque exercitum fortissimè pugnasse; sed constat etiam Bauarum auctorem prælij fuisse, summumque militiæ caput, cui adscribenda victoria, Buquoio tamen non detrahenda. Tillius certè in ipsa pugna ingentibus periculis obnoxius longè plus præstitit, quam Buquoio ob vulnus in cisis confidens, & Tillius tamen cum nullo vllam de victoriæ principatu contentionem suscepit. Plus haberetis, Peregrine, si minus cuperetis. Quare tibi ista cane

Subsequitur cæcus amor sui.

Attollens vacuum plus nimio gloriâ verticem.

N. 65. Ais scripta & Praga & Mediolani sparsa, non esse lectu digna. *Ego verò, ais, neglecto eo (adulatore famelico) cuius, sicut sperantis commentis, ut prorsus non legi, sed negligi dignis.* Censura hæc in tuo libello, de tuo libello longè optima est: quid enim in eo nisi temerè congestum rerum & fandarum & infandarum chaos? Multa non suo loco, multa quæ nullo loco esse debebant, vel quia falsa, vel quia ludicra, & rogato scriptori indecora; in quo vnum hoc laudo, quod tam vario carmine stilum alicubi satis inquinatum condecoras: hoc enim ipso lectori ostendis, & etiam persuades, te in historia contexenda poetice loqui.

N. 66. Inter summas annonæ aliarumque rerum difficul-

ficulantes laudatur militum constantia, & ardor pugnam expetentiū. Sed de Buquoio quid faris? *Buquoio ipso*, inquis, *sine solita quidem lauitia, haud tamen minus quam aliis leto.* Itaque solita est Buquoio in castris lauitia? nunquāne is frugalis, quā cum non habet, cum quo luxuriatur? debet tibi non parum Buquoio tantopere laudatus: parsimonia alioqui Ducum apud scriptores in laude est; tibi fortasse, quia patina placet, placet & is cuius quadram lambis: sed quā aptissimē quadrant Valerij Coruini verba quæ tu hic allinis, inducique Buquoium ita loquentem. *Facta mea, non dicta vos milites sequi volo; nec disciplinam modò sed exemplum à me petere:* Itaque milites iubentur à Buquoio in annonæ egestate à se petere exemplum patientiæ; aliàs exemplum lauitiæ & quidem solitæ. Bellissimus encomiastarum Peregrinus est, & multis nominibus meretur, ut ipse quoque laudetur, sed à simili laudatore. Ego verò Buquoium nec admoſum volo, nec carptum (utpote, qui non nesciam diluendas sæpe belli molestias, & liberaliori victu minuendas) ostendo tantum quā egregium scriptorem sortitus sit.

Sed tamen lauitiam delitiāsque procul habuit Bauarus, nec suos quidem contendit vincere. Mensa nunquam nisi modica, interdum nulla; curis sæpe satur: in delectu nocturnarum stationum minimē delicatus, turgurijs à Buquoianis ante suum aduentum aut spoliatis,

aut

aut propè euerſis contentus: manè ad primam viandi opportunitatem vigil, & iam in itinere, cum alij puluinar adhuc premerent. Certè vltimā nocte, quæ prælium antecessit equo insidens & gelascente sub dio per horæ decursum expectans missis pluribus nuncijs, tandem quiescentem Buquoium castris exciuit; perditurus omnia, si diem illum perdidisset. Neque hostis nesciuit impigrū Bauari militandi studium, atque idcirco extimuit, audetque adhuc palàm dicere, in locis minimē tutis se tutum à Buquoio fuisse, è loco verò tuto à Bauaro eiectum & cæsum.

N. 67. Benignam Dei prouidentiam in domum Austriacam & Ferdinandum Cæsarem Catholicorum Principum suppetias commemorat. extremum ita infit: *Sed inter reliquos Ecclesiasticos Principes, nescio an aliud subsidium illustrius (absit inuidia, cum non errem ex affectu, sed si erratum sit, ex solo intellectu) quā illustrissimus Wirzburgensis ac Bambergensis Episcopus suppeditauerit.* Numerus dicebatur octo millium: sed tam equitum quam peditum ita instructorum armis peritia militari (integro anno ab egregijs capitaneis ingenti sumptu fecit eos exerceri) alacritate & firma valetudine, ut firmissimum essent exercitus Bauarici ornamentum. Verissimis laudibus extollis clarissimum Germaniæ Principem Episcopum Wirzburgensem de Cæsare ac repub. insigniter promeritum; sed more tuo quidquid occurrit effundis. Ex tuis octo millibus duo peditum millia quingenti, sexcentique equites stipendia duntaxat Wirzbur-

G

gica

gica secuti, reliqui omnes sub Bauaricis signis meruerunt.

N. 68. *Cum in via essent illi Virzburgenses (sic hodie vocantur) in Bohemiam Don Balthasar de Marrada ubique inclita iam fama celeberrimus illis processit obuiam, & liber ab hostibus (quos uterque exercitus, Caesarianus ac Bauarus procul ab eo distinebat) quam plurima oppida ac castra eorum auxilio expugnauit; ita ut iter ex Bauaria in Bohemiam eius industria eorumq. opera tutum ferè esset ac expeditum. Honoris causa tanquam duci egregijs factis inclito voluit Princeps etiam suos parere.*

N. 69. *Novemb. 4. latum aduenit exercitibus cum magno comitatu omnium necessariorum hoc subsidium, simulque melius de pralio instante (quod vix ulli videbatur euitabile) plurimis meticulosus presagium. Lubrici tibi pedes sint necesse est, Peregrine, qui toties laberis; pars subsidij huius iam 15. die Octobris venerat, pars 3. Nouemb. non 4. appulit. Erras ubique, sed ubique etiam deprehenderis.*

Quod ais, praelium videbatur vix ulli euitabile, cum discrimine accipio. Bauari vniciis votis praelium poposcerant, non arbitrati tamen sunt non ineuitabile, quia sensum Buquoianorum nouerant, praecipue illorum qui antehac non admodum suspirauerant pugnam; & idcirco Bauari metuebant, ne Buquoiani porro nollent. Sed aduentus attulit melius, ut tu loqueris, plurimis meticulosus presagium. Itaque in exercitu meticolosi reperti sunt? quæso in vitro? profiteris in initio tuarum chartarum oculatum testem:

si ergo

si ergo oculo teste deprehendisti meticulosos in Buquoianis castris deprehendisti; in Bauarico, quia aberas non poteras; ego verò dum diffidentiam quorundam aduerto, omnibus timiditatem non obiecto, scio plurimos in Caesariano exercitu Martios spiritus gessisse, qui animo & robore confisi congressum cum hoste efflagitarunt ultro.

N. 70. *Buquoium per castra negotiosum, dum non procul hoste mandata dat, ferrea glans in virili corporis parte, non tam percussit, quam stringendo adussit. Id vulnus auribus maius acceptum, quam oculis: & netu, Peregrine exanimis iaceres, chirurgi lætiora nunciantes reuocarunt fugientem animam tuam.*

Ille qui plagam acceperat animo erectior fuit, nam ad proceres fortè astantes, ait, per quæ quis peccat, per eadem punitur. Militare dictum, quo sese non tam religiosum fuisse in Vestæ templo, quam tu ei supra N. 5. tribuis. affirmas enim eum nunquam sacris Bonæ Deæ cum Clodio interfuisse: verum nequaquam mearum est partium secreta rimari, neque mea refert quid Iuppiter in aurem Iunoni immurmuret; demonstrare tantum voluit tua dicta, Peregrine, cum Buquoianis non admodum conuenire.

N. 71. *Die quinto Nouembris Raconizio cum hostes elicere in pugnam nulla spes superesset, recessimus. Commodissima aciem nostram*
G 2 postea

posteriorem delumbandi oblata est hostibus opportunitas, cum perdifficilis esset ceteris aciebus ad opem ferendam regressus. Sed nulla nostrorum manus infirma illis est visa. Emissarij quidem aliquot non semel sunt insequuti, sed simul ac à Vallonibus, qui postremi recesserunt, sunt visi, in fugam idque semel atque iterum fuerunt retroacti. Spe tamen in tanta occasione conflictus freti, non modò Colonelli nostri, Colonellorum vicarij, ac capitanei cum flore exercitus posteriora agmina claudabant. Recedimus ergo bonis auibus Raconizio, Peregrine, sed ordine à te structo, ais enim Wallones postremos recessisse adeoque formidabile tergum præbuisse, uti hostem semel iterumque laceessere audentem in fugam retroegerint. Admodum arridet, Peregrine, quod extremum in discessu agmen tantis laudibus ornes; cæ tamen Wallonibus non cedent, sed Lotharingis potius Bauaro militantibus, Bauara eo die acies & prima fuit & vltima, postremum ordinem duxit Floreinville ducentis Muscetarijs stipatus, hoc ipso præter cætera facto illustris, eò quod inter belli gnaros arduum admodum habeatur in recessu antecedentes tutari, & vim insequentis hostis aut eludere, aut coercere. At tu, Peregrine, ut tuos Wallones magis illustres, fingis etiam semel atque iterum retroactos ab ijs hostes, tu semel atque iterum loqueris etcætera; nam nemo vnus hostis insecutus fuit, retroage ergo verba tua.

N. 72. 73. 74. Recitas fragmentum historiæ Anhaltini progressus ex hostium chartis parum ad nos attinentis.

N. 75. 76. 77. Pragam iter vterque exercitus intendit molitionum hostilium ne per exploratores quidem sciens. Buquoius pugnae committendæ non iniquissimo loco certus; septimo Nouembris sub vesperum hostis cernitur, velitationibus lacessitur, nullo ferme operæ precio: pluribus demum ignibus per noctem incensis ludificationem hostis adornat vnà, & iter fugæ simile.

Hæc tuorum numerorum summa, in quibus per saltus historiam texis: Sexto die Dux Bauariæ cum legionibus suis Buquoianos antecessit, obuio Hungarorum præsidio trucidato, curruum triginta com meatum hosti ademit. Septimo die alternato præcedendi iure vestrum erat hostem primò cernere; sed quantum à Buquoio operatum sit, indicio est, quod Bauarus, cui posterior acies obtigerat, aliquot horas exercitum vestrum anteuertit. Nebula, quæ cælum caligabat, post meridiem discussa, quatuor equitum hostilium alas detexit: qui ut conspexere turmas aliquot de nostris aduersus se instrui, subduxere se in tutiora. Ergo nostri pariter insecuti totam hostium aciem in plano & pugnae aptissimo campo deprehendunt. Serenissimus vbi hostem ad dimicationem paratum aduertit, & ipse suas copias per ordines disposuit, missisque retro cursoribus Buquoium, ut occationi adesset, maturaretque monuit; frustra: Buquoius primum obortis tenebris appulit, indignantibus Bauaris

opportunitatem eo die praeliandi ademptam, qualem deinceps vix sperare liceret. Consensus omnium fuit deleri potuisse hostem. Princeps simul a prudenter animi morfu ne & insequenti luce elaberetur hostis, haud dubie Deo agitante cum Buquoio conuenit, uti ad noctis medium castra mouerentur.

N. 78. Gautscherius equitum Colonellus, in primis clarus, hostium castra explorat, arreptoque ex statione milite ad Buquoium redit. Ab hoc intellectum hostem Pragam festinatis itineribus contendere.

N. 79. Buquoius hora vespertina cibum sumit, vulnusque curat, post tres horas ex condicto abiturus.

N. 80. In porta inquit Peregrinus hypocauisti (Strazitij) in quo Buquoius iacebat, scriptum vidimus chronographicè

FRIDERICVS rex BOHEMIAE.

Rursum

FRIDERICVS IMPERATOR VIUAT.

Hoc ego ex tuo numero ideo refero, ut lector sciat, quo Calvinistae collinearint: omnia rapturi, omnia amiserunt.

N. 81. Id cum Candidus Eblanius narraisset Buquoio: tibi verò, inquit, quid videtur? Candidus insit candide; verius chronicon videri sibi utrumque istorum:

Co Mes fVlSt, non rex, sed Insane aspirasti,

Clitò nec rex nec Co Mes eris qVla Caesar! rebeLLast!

Admo-

Admodum hæreo an Candidus ille Eblanius tam promptus fuerit, ut instar alcarum numerale carmen ex tempore proiecerit; non dubito primùm esse cūsum post Pragam captam; nam idem in praelio Pragensi à Candido vulgato legitur, quasi è re communi esset scabiosum carmen iterare.

N. 82. Quibus certè ut vidimus euentus egregiè astipulatur, cum regno illum Buquoius, comitatu magnus Spinola, sed Electoratu potentissimus Caesar spoliauerit. Etiam ut video, mi Peregrine, prophetam agis, & ne erres præterita fermè prædicis, nec tamen ista verè. Quis regno spoliauit Palatinum? Buquoius, inquis; perinde est, ac si dicas, Ego & Hispaniae rex opulenti sumus, sed tamen nisi suas pecunias Hispanus meis connumeret, census noster tantus erit. Si Buquoius sine Bauaro tantum facinus patrare potuit, ecur non citius fecit? quid per æstatem intra vallos delituit? cur Bauarum recta in Bohemiam mouentem in Austriam traxit? Buquoius, ut sciens sis, ita Generalis Cæsareus fuit, ut in expeditione Bohemica Bauaro subijceretur; nam Commissio, ut vocant, seu imperium in Bohemiam à Cæsare Bauaro traditum erat, Buquoius ergo adiutor tantum adiunctus, id quod præstitit, sub se maiore præstitit. Liberati ergo regni gloria penes Bauatum est, supremum Cæsaris ducem; neque tamen idcirco de laude Buquoij fortissimi adiutoris quidquam delibatur: vterque

exer-

exercitus in pugna strenuè rem gessit, vterque eximiam gloriam reportauit, reportarunt & duces, sed summus summum, quam qui inuidet, suam amittit.

N. 83. 84. Gautscherius etiam hostium testimonio præclare pugnavit in Hungaros, quos somno sepultos & sui securos improviso impetu oppressit, abductis mille equis.

N. 85. Admodum prolixus est in decantanda Gautscherij virtute in dormientes exerta Hungaros usque adeo territos, vt etiam reliquo exercitui incusserint pauorem ad fatalem pugnam vsque duraturum, fuit itaque hæc felix Gautscherij velitatio non solum initium, vt tu loqueris, sed pignus ac arrha totius victoriae.

Si primum post Gautscherij conflictum timor hostes occupauit, ecquid oro te Peregrine numero 77. supra scripsisti, hostes ignibus succensis surripuisse se occulta fuga versus Pragam: si fugitiui, ergo timidi, nemo fugit, cui pectus interritum est. Ad fines Morauiae cum Bauari territantia signa videre Bohemi, coepere expallere, horrere, trepidare, cursitare, conspectum non ferre, ruta capeßere, nusquam consistere. Ab hoc igitur tempore futurae victoriae arrha nota esse coepit. Ducen- ti Hungari sua vecordia trucidati tantum formidinis magno exercitui non iniecere sed alius exercitus vestigia eius vestigijs legens terrorem incussit. Haud vanè præfagis militiae tam meticolosæ non fore fortem euentum.

Inter

Inter cætera cum æmulationem Cæsareos inter & Bauaros equites detegis, lepidus es, imò ne errem serius es, prodigiosus es; nam præsentem sistis in Gautscheriano certamine Vicecolonellum à Niuenheim, qui Bohemiã non attigit, sed multò ante ægritudine fractus domum repetiuerat. O te oculatissimum testem, qui etiam ea videas, quæ videri non possunt.

N. 86. Gautscherius pagum incendit, & micante per tenebras flammâ Peregrinus recreatur.

N. 87. Probat ab exercituum Imperatoribus ad iter expeditius conficiendum relictæ esse impedimenta.

N. 88. Princeps media nocte cum suis pergit, Buquoius insequitur, & stratagema, vt tu appellas Gautscherij cognoscit. Ego verò licet fortissimi equitis facto faueam, stratagema tamen nullum reperio. Quid est stratagema, Peregrine? dormientes ferro cadere? magnus scilicet astus militaris est.

N. 89. Labore & industria Anhaltini aduersariorum acies in ordines tributa delineatur, in qua, inquit auctor Relationis, rationibus subductis debuissent circiter esse peditum 18000. & 10000. equitum, præter sex millia Hungarorum. cum tamen in prælio vix essent omnes simul viginti millia. Minuit hic credo scriptor suorum numerum, vt dedecus suorum minuat.

N. 91. Ex captiuorum confessione in acie Bohemica

H

depu-

depugnasse viginti quinque millia scribis, censésq; aciem ipse censendus. Calamus & libri, tuæ censuræ sint; quamquam neque calamum cum decóro ducere nosti, aliorum qui modestius eum vsurpares in tuo itinere inuio.

N. 92. Mons albus Bohemis aternum funestus ob oculos ponitur, in cuius imo ponticulus non nisi *seorsim uni*, ut tu loqueris, *vel alteri transibilis*: fallis porro & in transitu equitum; nam inquis, *Ab una & altera pontis parte palustri, transitum inuenerunt sigillatim, qui equos habebant meliores*, Caligauit rursus oculus tuus, testis oculare. A parte altera ponticuli paludem permearunt, ferie qua volebant nexi equites lata aut angusta; nec soli qui valentioribus equis insidebant, sed omnes. Et quando tandem superasset illas angustias exercitus si alter alterius vestigijs insistere sequendo coactus fuisset? de re tibi ignota scribis; & scio ego, vbi tum fueris, cum copiarum traductæ sunt. Diceste audisse ab alijs, & ego à te audio, sed non credo.

N. 93. Nondum absoluta montis descriptio est, neq; aciei hostilis.

N. 94. Scipsum Peregrinus temeritatis accusat & causam subnectit, Cum enim, inquit, *Tilio Bauarici exercitus Generali importuni ceco Zelo fuisset, ut montem subiret, antequam medius exercitus ad subsidium peruenire potuisset; nihil propius fuit, quam ut eum, qui alioqui male suadentibus surdus esse solet, & nos ipsos hosti victimam ultionem faceremus*. Quid si Barone Tillio indice te vanitatis condemnem, Peregrine? vbi tu hæc cum Tillio?

Tillio? quid consilij contulisti? eratne tuum, flexilem fortunæ orbem versare, & pugnae genus quod non intelligebas, suadere? Subierat iam ingenti ausu Tillius, ac manus non solum cum hoste conseruerat, sed etiam cedentem pepulerat, habiturus faciliore certamine victoriam, si ceteræ cohortes maturassent insequi; receptui ergo inuitissimus cecinit, expectaturus reliquam aciem; neque mora hæc periculo caruit. Igitur primus inquis, *nos discriminis tanti monuit Eduardus Giraldinus nobilissimus Hibernus Vicarius colonellus, Serenissimo Bauaro bellicus consiliarius, eiusq; ad Buquoin treberimus internuncius, veteranus, ac Ostenda celebris miles, hodie gubernator Vdenheimensis pro Spirensi Episcopo*. Hic, inquam, docuit nos in tanto periculo versari, è quo vix erat egressus. Et certe ita erat, si Deus mentem perduellibus non abstulisset, caliginemque non offudisset, ut ruerent suas furenter in clades, quas aliquin euitare facile potuissent. Giraldinus ille tuus gentilis properè à Serenissimo Bauariæ duce missus erat, ut quæ in rem esse censeret, referret. si Bauari in periculo fuere, fuere tui adhuc absque vilo; lentius enim pergebant, nec tam ab hostibus malum instabat, quam ab absentia vestra.

Anhaltinus, ais, pro rara sua peritia bellica prædam sibi oblatam iam pene faucibus deuorans in nos copias suas vniuersas effundere voluit. Sed Hollachius ut captiui omnes confirmarunt, & relationis hostium tacito eius nomine, quæ sequitur quarta pars indicat, magno nostro bono ne iusto prælio occasio daretur (ita à congressu erant Pisandri nostri alieni) opportunè intercessit.

Hunc tu, Peregrine, numerum finis epiphonemate,

te, cui non obtemperas: *Sinamus* ais, *Cononi*, qui illud intelligit bellum cura esse, nos verò rerum istarum imperiti, rerum nostrarum satagamus. Sæpe qui optima docentur, pessima docent. Ecquid tu cum imperitum te fatearis, toties magna capita censuisti? si animus satagendi rerum tuarum est; militem exue, ab ephippio sclopetos amoue, fac alia quæ tui sunt muneris: satis intelligis, satis velis.

N. 95. *Buquoius* quoque (quem iam ad pedem montis iuxta ponticulum habemus) aduertens exercitus *Bauarici* imminens non sine indignatione periculum, suos ut se ad dextram celerrimè aggregarent, atque in aciem præscriptam conijcerent, salicè mandauit. Per victoriam paulò post obtinendam, oro te, *Peregrine*, ubi *Buquoius* aduertit periculum *Bauaricum*? ad ponticulum? vis ut Candido candidè loquar? falsum est; in pago proximo adhuc confidens *Buquoius* ad *Bauariæ* Principem qui cum suis propè pontem aciem instruebat misit, ne suos ponticulum transire pateretur, sed cum postea ab alijs transisse cognosset, hostemque primæ aciei virtute submouisse, frontem asperauit, videbat enim eò non sine consilio processum, ut nolenti volenti pugnandum esset.

Nunc ergo acies nostra, pergis, in momento instructa putanda est, sed longè diuersa ab hostium, quam paulò superius vidimus formam. eam quoque pro modulo meo, si prius, quid fieret à nostris strictim retulero, crassissimo licet penicillo delineabo. Hic aliquid tandem efficis, in quo suasijs non eges: ais te crassissimo penicillo aciem tuam delineaturum. credo.

N. 96. *Dux Bauarus* inseparabiliter adstabat *Buquoio*, in rheda ob vulnus sedenti, idque ad pedem nostri montis. Videbantur esse in tuto, minimum tamen absuit, quin globo tormentario per gradarios desultus in eos magis deuoluto quàm contorto, non sine ingenti damno orbis *Christiani* opprimerentur.

Bauariæ Dux non inseparabiliter *Buquoio* adstitit, sed tibi inseparabiliter adhæret affectus in Principem iniquior. Iam *Serenissimus* pontem superauerat, cum *Buquoius* adhuc longissimè abesset. Dein quoties *Buquoius* Principem per nuncios rogauit, uti consulturus ad se curru detentum ex vulnere, dignaretur accedere? an nuncij mittuntur coram præsentibus, *Peregrine*? sæpius, debebas dicere, Principem *Buquoio* adstitisse consilij causa, quod pro re nata aut mutata aliquoties mutandum erat, quanquam initio Princeps ad rhedam diutius substitit, quod *Buquoius* de alea iacienda anceps diu fluctuaret, & uti flecteretur, iussit. *Serenissimus* etiam minores duces accersi. Vbi aliquandiu variatum sententijs, conclusum demum est Deo & Diuis bene fauentibus eundem in hostem. Ergo ubi iam cælum tubarum clangore, tormentorum boatu, & clamore militum inhorruit, cohortesque quædam loco cesserunt, Princeps & *Buquoius* ad suos pergere coeperunt, ac *Serenissimus* quidem ad lauam crepturus hosti tormenta nostris infesta; sed iam suorum virtute occupata reperit. Nemini magis doluit quàm

Serenissimo, quod apud vulneratum tam diu consistere adactus fuerit.

N. 97. Narrat religiosorum in exercitu labores, & octo Patrum Societatis Iesu obitus, pietatem item non paucorum militum ante pugnam.

N. 98. Inuehitur in impios milites.

N. 99. Aciem Buquoianam refert pro angustia loci ordinatam, Buquoiumque à peritia laudat. *Dein omisso, ait, Bauarico exercitu cuius ideam soli sibi voluit Tillius notam esse. O Peregrine, propè dixi inepte! Soli sibi notam voluit esse ideam aciei Bauaricæ Tillius? ubi ergo aciem instruxit? an in oclusa fornace aut sacco aliquo? an non in aperto campo stetit acies Bauarica? non vidi, inquires: credo equidem, quia magno stat hæc visio; sed nec credo te vidisse Buquoianam & tamen eam memoras. Sed cur vtramque aciem in prælio Pragenfi (in libello inquam tuo de prælio Pragenfi) oculis lustrasti, & in Itinere tuo ecceceatus primum es? in prælio Pragenfi ita scribis: Ita tamen acies utraque disposita est, ut Bauarica copia à sinistris, Buquoiana à dextris quatuor phalangibus peditum, & quindecim turmis multiplicibus equitum impressionem fecerint.* Ecce nosti aciem dispositam, & tamen ais, Tillium sibi soli notam esse voluisse.

Buquoianam hunc in modum describis. N. 100. *NB. Hæc & Acies Cæsariana triplex erat: prima, media, postrema.*

In

In prima erant binæ peditum, numero circiter (si omnes adfuissent) sex millium, phalanges; binis muscetariorum cornibus antrosum atque retrorsum (quorum singula fronte quinary ordinibusq; viginti, centum circiter recenscebant) prominentibus. Singulæ item tripartitis equitum alis parum infra medium ex mille fortè quingentis equitibus erant suffultæ, quæ tamen dextræ phalangis erant sinistræ alæ, phalangis sinistræ alas dextras efficiebant. Omnes acies, phalanges & alæ distantiam præscriptam accurratè obseruabant, quâ ad vim inferendam, & illatam repellendam nulla potuit esse opportunior.

N. 101. Media acies ex solis tribus millibus Neapolitanis strenuissimis equitumque alis binis constabat.

N. 102. Postrema acies par erat in forma priori, nisi quod singulæ phalanges singulas haberent tantum alas exteriores. Inter vtramque tamen phalangem Poloni omnes simul nonnihil retrorsum collocati erant. Vniuersi simul non attingebant millia duodecim, absentibus amplius equitum millibus duobus & millibus sex peditum: partim in expeditionibus cum Don Balthasar & Dn. Walstein: partim panis quærendi causa palantibus. A sinistris imperialium, exercitus Bauaricus suum, quem (vt dixi) nescire debui, ordinem tenebant.

Anterioris aciei dextra phalanx obtigit Wallonibus (præ-

*sur 499, ad
S. Latus
fol. 57. sum
ipsum Peregrin
m Serba,
quantumvis
errare quod
alio ch ara-
ctere impresso*

(præfecto castrorum Don Guilielmo Verdugo, & D. de Hainin strenuissimo, vigilantissimo, ac probissimo Buquoij Vicario) militantibus. Verduorum olim in Lombardia Verdugis cognomen erat, Sed cum esset aliquis ex ijs ante plura secula Mauromastix seu flagellum infidelium, eos Verdugos seu carnifices, maxima cognomenti quod etiam ideo multis seculis retinent gloria ac commendatione nuncuparunt. Et hic noster Verdugo Caluinomastix in hoc prælio vt statim dicemus fuit.

N. 103. In ala phalangis dextra erat Gautscherius ille, de quo superius, ac turmae aliquot Walsstein sub Vicario Colonello Lamothe, veterano, forti, pio, ac sub Torquato Comite altero Vicario Colonello illustri. In eiusdem sinistra equites de la Croix & Montecuculi erant.

N. 104. In sinistra phalange legio erat etiam duplex Breineri & Tieffenbachij, quibus alam sinistram addebant Don Balthasariani sub Vicecolonello Philippo de Areycaga, y Auendaino, Hispani pectoris & vero Biscaini, vt statim videbimus heroe.

N. 105. In media acie Neapolitanorum sub præfecto castrorum Carolo Spinello, de quo superius, alae erant ex equitatu Damperij & Lebell.

N. 106. In postremae aciei phalange dextrâ ex legionibus Ducis Saxoniae & Comitis Nassau, ala erat rursum ex equitatu Damperij, & in phalange sinistra (ex legione Fugge-

Fuggeri & Quatro-cohortanis) ala constabat ex equitibus Florentianis.

Latius propemodum aciem in charta expandis, quam explicita in campis fuerit. Nesciebam Buquoij manum tam paruum fuisse. Bauarus certe numero superior fuit: nam cum Panegyrista Monacensis refert supra 14. millia morbo absumptos, eos etiam in demortuorum numero putat, qui post prælium duorum ferme mensium spacio assiduis funeribus in libitinæ censum venere; venere autem plurimi. Admodum autem etiam hoc loco Buquoium laudas à disciplina, qui tam multos summo periculo instante ab exercitu panis quarendi causa abfuisse foribus.

Polonos in tertia acie Caesariana & quidem intra medias phalanges constituis; ipsi sanè neque in dextris, neque in medio constitère, sed ad laeuam omnium postremi imperium obseruarunt.

At verò, mi Peregrine, ne porro Tillium nimij arcani accuses, quasi nulli voluerit notam suam aciem; en tibi eam ego in ordinem cogam, vt iudicium pro peritia tua bellica ferre possis.

Ergo eam scias fuisse in quinque partes ferme tributâ. In prima constitère legiones duae; Colonellus Paurius laeuam, legatus Floreuil cum Lotharingis dextram tenebat.

Secundam expleuere tria equitum agmina, ita diui-

sa ut ab utroque cornu latius duo excurrerent, ac medium duarum in acie prima legionum intervallo obuerteretur. Singula quinque equitum signis constabant. Sinistrum regebat legatus Ennetten, medium Lotharingus, dextrum Crazius.

Tertia acies ab lateribus haud multum secundam excedens, tribus erat phalangibus visenda, sinistram curabant cum suis legionibus Colonelli Schmid & Ruuil, mediam Herlebergerus, dextram Haslangij & Comitiss Sultzij legiones.

In acie quarta tria equitum agmina visenda: primum à sinistris duarum in antecedente ordine phalangium intercapedinem complexum, Harfello ductore consistebat: Alterum sub praesidiario Serenissimi Principis Duce Benedicti theusero intervallum medij & tertij membri in acie tertia observabat. Tertium Baro Papenheim intervallo aliquanto remotiore ad dextram continebat.

Demum Dux Bauarus ipse Buquoiiusque.

Extra ordinem ad sinistram exercitus nostri partem separato ordine Poloni in equis imperium expectabant.

Supererat iam montem cum equitibus suis praefectus Grien & trecenturio Saniulianus, consistebantque obliqua serie ad dextrum hostilis exercitus cornu.

Albertus Comes à Wartenberg cum Croatis ad ponticulum observabat.

En

En Peregrine ideam aciei Bauaricae, & si vis quoniam peregrina Peregrino allubescunt, cum Buquoiana confer: densiores apud nos phalanges, equitum potissimum: raræ tuorum alae & in plures manipulos dispersae, atque ideo pulsu faciles, uti in ipso pugnae initio compertum, cum valentioribus hostium turmis cederent. Velitationibus hi ordines seruiunt: ubi toto aciei molimine certatur, conferti cunei & violentiae illatae obsistunt & obsistentes obtinuerunt.

N. 107. Tormenta utrinque fulmina iactant, hostilia haud magnas strages dedere. Nostra, inquit Peregrinus à dextris solo terrore sinistram hostium cornu spoliaverunt mille & quingentis Hungaris, ne quidem strepitum tormentorum patienter ferentibus, ut relationis hostilis quarta pars referet, quam iam inseram, dum interea auxilium castrorum praefecti audituri, quod imprimis optabant, ad Buquoium progrediuntur. Quia Buquoiani dextram tenebant partem, idcirco sola eius partis tormenta apud Peregrinum insonant, & Hungaros paucos loco pellunt. Vanissimus nugator es, Peregrine, & interim dictorum tuorum testem laudas auctorem relationis hostilis. Audiamus illum pro gloria Bauarorum scribentem.

Relationis hostilis 4. pars: de sententiarum discordia, inobedientia, ac terrore inter suos.

I 2

N. 108.

N. 108. *Anhaltinus, inquit, visis separatim à cæteris aliquot legionibus, omnino succidere optauit, sed obstiterunt alij assertentes subsidio reliquos repente adfuturos & prælum originem inde habiturum. Rursum videns exercitum Cæsarianum valentiorē à sua dextra, ad subsidium suarum copiarum oppositarum mille quingentos Hungaros destinare voluit, sed illi hostilibus tormentorum telis in illam partem emissis territi, quantumcūq; iussi minimè obtemperarunt. Multorū sententia discrepantes tum audiebantur de prælio non futuro, vel certè eo die non futuro, & è contra. De solo Buquoio an adesset anxius videbatur Anhaltinus, neque id semel ore agnouit. Cum tamen præter opinionem videret aduersarios præ se ferre congregiendi desiderium, commendata sinistra parte Hollochio, voluit dextra ipsemet præesse.*

Huc sis, Peregrine, & specta Cæsarianum exercitum (exercitus Cæsareus appellatur ab hoc auctore Bauaricus & Buquoianus, quia vterq; pro Cæsare & Cæsaris auctoritate belligeravit) ad dextram Anhaltini. Qui fuerunt obuersi dextræ Anhaltini? Bauari; nam sinistrum cornu in Cæsariana acie curabant. Si igitur valentiores cæteris erant & formidabiliores Anhaltini iudicio, ideo vt & ipse firmior esset, ea in parte quam sibi tuendam susceperat in subsidium vocauit Hungaros imperiū spernentes ob emissā tela in illam partem. Quæso in quam partem? an non in eam vbi Anhaltinus stabat? ita opinor. sed illa non erat opposita tuæ tuorūque dextræ, quomodo ergo in illam partem emissā tormenta sunt, an per obliquum directā parcebant proximis, vt damnum inferrent remotioribus? Dein nescio an verum prodas, cum

cum inquis, nostri solo terrore sinistrum hostium cornu spoliarunt mille & quingentis Hungaris: Quos Hungaros intelligis? scio quosdam, qui neque per imperium supremi ducis Anhaltini pertrahi eò valuerunt? Auctor relationis dicit, quantumcūque iussi minimè obtemperarunt, nempe vt transfirent ad cornu dextrum Anhaltini, quod erat nobis sinistrum.

De solo Buquoio anxius, an adesset, inquit auctor Relationis, non quod tantopere timeret Buquoium, sed quod ipso absente metueret sibi cum Duce Bauaro præliandum, quod neuiquam optabat. Non enim nescius erat Buquoium ad pugnam non nisi cum certa victoriæ exploratione descendere, atque idcirco spe alebatur Bauarum, pugnae cupidum, abstentum iri à Buquoio, quem sæpius à se lacessitum in Austriæ & Moraviæ confinio clicere non poterat. Et quod solum prælij necessitatem timuerit Anhaltinus manifestum efficitur ex verbis illis, Cum tamen præter opinionem videret, aduersarios præ se ferre congregiendi desiderium commendata sinistra parte Hollochio, (aduersus Buquoianos) voluit dextra ipsemet præesse, aduersus aciem Bauaricam, quam valentiorē viderat, & ea re maiorem gloriam sperauerat.

N. 109. Nunc ad prætorium pedemontanum vbi exercituum Imperatores in media præfectorum omnium castrensiū corona, agebant, audituri, quid dicatur, abeamus.

N. 110. Modestia & humilitatis pugna fuit inter Bauarum

ac Buquoium uter verba esset castrorum praefectis factururus, uterq; multa contra se & pro altero ut provinciam susciperet in medium attulit. Ille de re militari Buquoio, hic de summa negotij Bauaro dicendum ac definiendum, contendit: ille adiutoris non ductoris, hic maiori obsequentiis non praecipientis suum esse officium asseruit.

Vel silere debebas, Peregrine, vel rem ex vero narrare; putent tua verba & vanitate & ambitione non tam tua, quàm aliena. Serenissimus iam eò prouectus erat, ut quod vnicè vouebat praelio decerneret; nec cogitabat porro an fortuna tentanda, sed quomodo superanda: Et quidem in tempore: acies enim nostrae ictibus tormentorum hostilium patebant non sine aliquo morae periculo, quod nulla consultatione vinci, poterat augeri. Buquoius multa longo usu edoctus hærebat anceps, nec propendebat in praelium. Ergo multa protestatione usus, Bauaro explicare ancipitem pugnae sortem, verti in ea domus Austriacae incolumitatem, imperij salutem, vno praelio amitti posse, nullis praelijs recuperanda. Atque in eiusmodi sermonibus persistenti Buquoio permisit Serenissimus ut Caesarianorum coacto ducum cœtu consiliū iniret. de suis neminem accersiuit, præter supremū legatum Tillium frementem atque indignantem se à certa victoriae spe, & inchoato iam ac prospero congressu cum hoste pauido ac trepidante per vim abstrahi ad noxiam & intempestiuam consultationem: aduenerat fortè (neq; enim ad concilium accersitus erat) etiam Baro ab Anholt

Gene-

Generalis apud suam Serenitatem Vigiliarum praefectus, Imperium à Principe accepturus. Igitur Buquoianos noluit Princeps alloqui, & quia ad praelium obstinauerat, & quia interpretem Buquoij cunctantis agere pro sua estimatione non censuerat, neq; etiam callebat Buquoiana argumenta contra praelium; pro praelio sua habebat. Deinde quod Buquoius in medium attulit, suo ex cerebro fecit: Principis in ea re non erat Buquoium oratorem constituere, & ausus aliàs fuit Buquoius, ne ab imperijs Bauari pendere videretur suos in coronam vocare, non reuerita maiestate Principis exclusi; hinc verò & Principem voluit praesentem & Principis nomine omnia proponi, ut si adducere minores duces potuisset in consensum omittendae pugnae, auctor sententiae apud totam Europam inuisa videretur esse Princeps. Quæ cum ita sint, non est quod tantam modestiam Principis vendites, quasi honorare Buquoium voluisset silentio: tu certè dum Buquoium aquare Principi contendis, tuæ ipsius technæ ignarus deijcis, inducis enim illum asserentem obsequentis non praecipientis suum esse officium: fatetur ergo ipse Buquoius Principis imperium suo fuisse maius. Pergis tu, Sed post ancipitem disceputationem dicendi omnis volenti nolenti tandem Buquoio incubuit. Anceps scilicet disceptatio fuit, Peregrine: miror ferro non esse diremptam litrem.

N. III. Oratio Buquoij instante praelio Pragensi.

Sere-

Serenissimus Dux Banaria conuocari vestras dominationes fecit, ut de hac congregandi occasione, quid sentiat intelligat. Sententia si me dubio vestra erunt in bonum Religionis, Imperij, & Augustissima Domus Austriaca. Vnum est presupponendum: praelium esse exercituum munus supremum, proindeq. non nisi debitis circumstantiis subeundum. Nunc vero per inconsiderationem, prater ordinem à me prescriptum, in tantas angustias perducti sumus, ut prima aciei nostra forma effecta sit irrita, & nos hostibus ita obnoxij simus, ut ferè necesse sit manus cum illis conferere suo arbitrio; non visis ratione montis, quibus lorice aut munitionibus, quibusue copijs, aut quo ordine sint muniti. Vnde factum est, ut quidquid virtute milites nostri hostibus praestent, tantum loci iniquitate hostibus accedat. Dicant ergo Dominationes Vestrae suam quique sententiam. Quod ad meam attinet, ita iudico; mutata prima forma, pugnandum esse cum quatuor phalangibus, binis Imperialium & binis sua Celsitudinis militum; idq. magis ad dextram, ut inimici ex improviso aciem quoque suam redigere in nouam formam cogantur. Atibi non desunt iusta de his rationes, nunc tamen breuitatis causa reticenda. In primis ad dextram deflectendo facilius in planitie pares erimus hostibus & plura eorum tormenta aliter disposita, reddemus prorsus inutilia.

N. 112. Hac Buquoius de verbo ad verbum ex autographo vnius Colonelli tum presentis & scriptum suum benignè mihi communicauit.

Hanc orationem de verbo ad verbum Buquoij fuisse, tu hiberna tua eloquentia non persuadebis. Quæso te, quid autographi fuit illius Colonelli? excepitne Buquoij loquentis dicta in castris? calami loco fortasse cuspidem halabardæ aut virgam imperatoriam vsurpauit. Dices memoriæ condidisse, & post praelium chartis mandasse. tam firmam memoriam laudo in milite, sed non credo.

de

De pugna & regendis corporibus cura, animos tum occupauerat; nulla poterat esse memoriæ ratio. Neque verum est, Buquoium deflexionem ad dextram suasisse, ut ab ea parte certamen contraheretur, sed voluit ipse vitato hoste ad ciuitatem contendere, quod militare virorum iudicio improbum visum, nam cedentes ordines nostros longo viæ spacio tormenta facile lacerassent & ex latere relictus hostis tendentibus fuisset exitiabilis, nec superabat alia facile ratio, quam aut pedem referre cum summo discrimine aut pugnam fortiter committere, ad quam tandem Buquoium Princeps adegit.

N. 113. Comparat Peregrinus Buquoium Fabio & Cæsari, illum refert, consilio ut non temerè congregiatur, hunc verò audacia, ut hostem opportunè superet. Sed velim mihi Peregrinus denarret, quam audaciam in hoc praelio Buquoius ostenderit. ex oratione claret, quàm ægrè ad manus voluerit exercitum venire. In ipso conflictu euentum pugnae in curru expectauit, cum interea summis in periculis Tillius Serenissimi Ducis Legatus acies committeret, cedentes stricto ense sisteret, subsidia submitteret, iuberet, animaret, inter ipsos telorum imbres, ut suis laborantibus adesset, volitaret, & strenui ducis pro veteri gloria munus obiret.

N. 114. Cateri verò vix caperant ordine loqui, cum à Torquato Cemite nostri ordines à tormentis hostilibus plurimum percelli dicerent.

K

147.

tur. Ait ergo Buquoius: Nunc ergo dextris, non linguis utamur. Sit nomen Domini benedictum, eatur in hostem. Qua voce semel audita non maior unquam fuit canum sagacium feras persequentium, quam uniuersorum militum ad congregiendum cum hostibus, alacritas. In ventum peroras, Peregrine, & dicenda prius fingis; facta decebat dicere. Concilio non interuenit Torquatus Comes, sed Vice Colonellus la Motta, qui retulit locum pugnandi tam iniquum non esse uti à quibusdam habebatur; tormenta quidem cladem inferre primò posse, sed impetu euadendum. Pugna igitur auctore Principe nostro, suffragantibus plerisque Casarianis, decernitur. Itaque Buquoius victus obsistere desijt, ac Tieffenbachio exercitum suum permisit vulnere detentus in curru.

N. 115. Iam tuam fidem, Lector benigne, compello, an non mordacium inuidorum insana fuerit malignitas, qui Buquoium hac dicentem ac facientem susurrando fecerunt inuitum ad conflegendum, certo enim certius est, neminem potuisse esse promptiorem. Omnino Buquoio iniuriam facit, qui dicere audet eum inuitum ad canentia classica deuenisse, qui fidem tuis dictis habet; sed nos omnia audimus, non omnia probamus. Non nisi extremo consilio motus configere Buquoius sustinuit. Calcar certè addendum etiam à P. Dominico Carmelitano erat, qui distractos sententiâ duces & Buquoium cunctantem his vocibus interpellauit. Ego neque rogatus, neque vocatus ad concilium accedo atque idcirco confidentia mea veniam peto & confidere vos inbeo, pugnamque capeffere. Audiamus Peregrinum.

grinum. Hinc nomini Domini, cum in modum Buquoius benedixit, quòd eò tandem rem adduxisset ut pugna vitari vix posset. Hinc iniurandum interposuit ante aliquot dies, me audiente, prima data occasione, quæ non esset prorsus iniquissima, se cum hoste conflicturum.

Extendentem manus Buquoium, laudantemque Diuos ob datam prælij occasionem vidit Peregrinus, sed non vidit Liechtensteinius tormentorum præfectus, qui obiurgatus non leui brachio à Buquoio fuit, quod contra præscriptum exercitum suum longius duxisset. Et credo destinasse animo Buquoium prima occasione cum hoste congregi, sed occasionem intellexerat sibi commodissimam, hosti iniquissimam, quam Anhaltinus in magna apud Peregrinum bellicæ peritiæ gloria nunquam obtulisset. Hinc non obstante, pergit, vulnere molestissimo, fugientes rebelles noctu insecutus est, præmisso Gautscherio ad eos distingendos, donec inuadere illos posset. Quæ eius præmittendi providentia felici successu (inde enim Hungari amissis equis non solum turbati, sed sui totius exercitus turbatores fuerunt) non tam initium quàm magna pars totius victoriæ fuit.

Gautscherium præmissum ad distingendos hostes, ut concidi à Buquoio possent, vero repugnat: nam Buquoius omnia alia quàm pugnam volebat, neque ducenti, aut si vis trecenti Vngari per somnolentiam cæsi adeò turbarunt exercitum hostilem, ut terror ille initium victoriæ fuerit.

N. 116. Sit nomen Domini, inquit Buquoius, benedictum.

Pias has voces à Buquoio prolatas non abnuo, sed nescio an aliæ quàm Peregrini aures perceperint. Ego in propinquo surdus fui.

N. 117. Serenissimæ Bauariæ Ducis Elisabethæ assiduas preces ex Panegyrico Monacensi commemorat.

N. 118. *Tieffenbachio cum lachrymis efflagitanti dantur primæ partes.* Fortissimum virum fortia patranda efflagitasse nullus dubito. cum lachrymis efflagitasse tantum heroem, ut credam non adducor. Lachrymis mulieres supplicant, non viri.

N. 119. Recitatur fragmentum relationis hostium, in quo suam ipsi cladem describunt, fatenturque ingentem in exercitu suo consternationem fuisse, Anhaltinus & Holochius ad finem restitire, equo Holochij interfecto, simul & cunctis nobilibus ad solos duos sublatis & fauciatis. Iuuenis Anhaltinus, Stubenuol, Stirum & Comes Schlick sese viros præstitere, reliqui omnes turpi fuga se subduxere.

N. 120. Peregrinus Valonizatus Valonibus in pugna primas defert & Momum iudicem appellat, nescio an Momii tribunal, ipsius tribunal sit.

N. 121. Argumentis aliquot euincere contendit Valones primam coronam meruisse. Locati fuere à dextris, igitur primum honoris locum habere censentur. Manifesta est hæc consecutio ex Liuió (locum subticet Peregrinus)

grinus) Dictator dextro cornu, Capitulinus sinistro intulit signa. Iterum In dextro cornu Romanos locat, in lauo cornu socios. Nihil agis, Peregrine, locus non honorat militem, sed miles locum; nec perpetuò Dictatores aut Consules dextrum cornu tenere; sæpe ipsi in hostili acie hostem expetebant, & contra hunc stabant, quocunque in cornu. Pompeius certè, si quis alius Romanorum, honoris memor in Pharsalica pugna, qua respub. Romana concidit, sinistram partem regebat. Erant inquit Cæsar, lib. 3. de ciuili bello, in sinistro cornu legiones duæ transditæ à Cæsare initio dissensionis ex S. C. quarum vna prima, altera tertia appellabatur. In eo loco ipse erat Pompeius; mediam aciem Scipio cum legionibus Syriacis tenebat. Vides Peregrine summum Romanorum ducem in sinistro cornu. Cæsar in hac ipsa pugna contra Pompeium constitit, nempe in dextro cornu, staturus in sinistro, si Pompeium in dextro conspexisset. Sed neque Romani semper in dextra acie, & socij in sinistra: nam apud Litium dec. 3. lib. 10. Scipio cum Hannibale congressurus Lælium cuius ante legati, eo anno Quæstoris ex Senatus Consulto opera utebatur cum Italico equitatu ab sinistro cornu, Masanissam Numidæque à dextro opposuit. Ibi laxior honoris campus, ubi fortior acies aduersariorum; quam & hanc talem iudicauit Bauaricam Anhaltinus, idcirco in illam impetum fecit.

Sed cur Valones, inquis, qui erant à dextris præ cæteris laude licet dignissimis in hoc prælio laudantur? *Id libenter dicam, ne iustam quorumcumque invidiam meritò incurram.* Imò verò, mi Peregrine, invidiam à te amouisses, si siluisses; loquendo illa te oneras: omnis excellentia inter pares odiosa est, præsertim si sententiam ferat, qui parum intelligit. audiamus tamen te ratiocinantē. *Inprimis, inquis, quia plures ac præcipuos hostium sibi dedito studio oppositos, idq; breviori tempore fuderunt, fugaruntque.* Quot hîc linguæ crimina Peregrine? Structa iam erat hostium acies, antequam tui Wallones ponticulum de quo supra, superarent; nec Anhaltino constabat, qua parte locandi Wallones erant, quomodo ergo præcipui hostium dedito studio fuere ipsis oppositi? Dein nulli fidem facies Anhaltinum tam albæ mentis fuisse, ut Hollachio militiæ suæ robur in sinistro cornu permetteret, ipseque debiliore cum agmine fortius agmen Bauaricum sibi desumeret impugnandum. At & citius fugarunt hostem, inquis, Wallones; oculum testem sine dubio hîc non citabis, quia ille tam propinquus non fuit, ut conspiceret sanguinem. Alterum tuum pro principatu Wallonum argumentum est, *Minimum non cesserunt*, ita loqueris, minime latio fermone. Fuerunt & alij, qui ne latum quidem vnguem cesserunt, nihil ergo eximij Wallonibus tribuendum. *Tertio, inquis, quia optimiorem prædam retulerunt;*

da veniam, Peregrine, in cachinnos erumpo. Wallones præ cæteris in hoc prælio laudantur, quia plus de prædati sunt: illustrioris gloriæ arbitrabar hostes ferro cedere, quàm casos spoliare. Lixæ & calones, contemptissimum exercitûs agmen, præda sese onerant; miles, cui virtus ante alia, in aduersam aciem obtutum figit, ferrum rotat, & opimam sibi paratam prædam censet, si victrici dextra hostem sternat aut fuget. Inspiciamus verò prædam Wallonicam; Principem Anhaltinum, tria prima tormenta, & periscelidem Friderici. Macæ; & ceruos ego velocissimum cursu animal capere possum, si quis sit, qui genua currentis succidat. Iacuit Anhaltinus, meliore religione & fortuna dignus iuuenis, ex equo decussus & vulneratus parabilis sine sanguine præda. Prima autem tormentain potestatem Wallonû venisse, nescio quamverè asseueres, oblitus fortasse abs te in prælio Pragensi scriptû. *A sinistris, Bauaricus exercitus egregiè instans fortalitium sublimius fufis fugatisq; hostibus expugnauit duosq; tormenta (tria erant) acquisiuit.* Hæc tu ibi: Sed quomodo tua fuere prima? quos laudas testes? In confesso est, tormentis à Bauaro adeptis magis ac magis concidisse hosti animos: atque hæc ego non eò adfero ut quidquam decerpam de laude Wallonum, quos certum est fortissimè dimicasse; necessarium tantum existimaui prodere quàm ridiculas causas Peregrinus proferat; optimè se Wallones gesserint; pessimè laudantur.

N. 122. Gautscherius & La Motte bellatores rem gerunt; Mekau dum subsidio est hostemque cedit, ceditur: Poloni in fugientes missi, Moldauam præcipitatis Hungaris implent.

N. 123. In sinistram Buquoianorum alam hostes incurfantes Philippus Areyzaga Hispanus repulit, Petróq; Barannano de Aguirre vexillum violentia aduersariorum, confosso signifero, ereptum restituit; quatuor alijs egregia vindicta hosti ablatis. Laurentius Medices dux impiger tormenta palatio stellato proxima occupat.

N. 124. Hostes tria vexilla Buquoianis abripiunt, Colonellum Preinerumprehendunt; sed falsum est ab alio, quam à Crazio repressum Anhaltinum in Cæsarianos grassantem: Iuuat tamen tua postrema verba audire. Deinde, ais, suos commilitones Vallones qui iam longius erant progressi, fuis fugatisque ab omni parte hostibus, secuta est phalanx sinistra Germanorum generosè admodum repugnantium, vimque illatam ulciscientium. Agunt tibi non paruas gratias Germani Buquoij sacramento addicti ob tam insignem laudem; secuti sunt illi Wallones, qui iam fuderant, fugauerantq; ab omni parte hostes. Quid ergo Germani præstitere? generosè repugnarunt. contra quos, inepte Peregrine? fusi & fugati ex omni parte iam à Wallonibus hostes erant. contra umbras fortasse & laruas Germanis prælium fuit? tu tanquam larua loqueris.

N. 125. 126. Inuehitur Peregrinus in genus quoddam hominum, qui castra sequuntur lucri, non dimicationis causa. Hi cum vidissent, quosdam de nostris cedere, nunciarunt Principi & Buquoio fugam: ergo equis vterque fugientes sisturus aduolat, sed inuenere suos vincentes.

N. 127. Ultimi hostium in quodam sinu non procul Stellâ mactantur ab 300. Neapolitanis, qui, Peregrino teste, dum pugnaretur, in subsidijs permansere.

N. 128. Ad palatium Stellam eiusque saltum narrat multa millia confugisse.

N. 129. Sistit Buquoium Peregrinus immoto vultu in hostium castris.

N. 130. Hæc scribit, *Accessit ad illum Buquoium primus, Baro Merod de Vvarroux significans uniuersos, qui in saltu, palatioq; essent, dedere Buquoio se velle.*

Publicè notum est trepidos hos & Ianienæ proximis ad Bauariæ Ducem misisse, misericordiam postulantes. An etiam Buquoij clementiam sollicitarint mihi non constat, & Peregrino agrè assentior.

N. 131. Ex sedecim vexillis ad Stellam traditis, Princeps fuit regium, in quo erat, ait, Peregrinus, sphaera caelestis cum hoc emblemate. *Diuersti nescio.* quod emblemata sensu planè peregrino Peregrinus explicat; ego me tantam sphingem non profiteor.

N. 132. Maior lux cerebro Peregrini orta illucet, nam

vbi in alio vexillo Peregrinus legit, *Bona causa tandem vincit*. Ergo ait, *vincentis Ferdinandi bona est causa*. Ratiocinatio ista non mala est, sed sermo politicus non est, Cæsarem appellat haud aliter, quàm si mediastinum suum appellaret. quis est iste Ferdinandus?

N. 133. Circumfunditur Buquoius. vincentium coronâ; adferuntur vexilla, adducuntur captiui, ostentantur spolia, monstrantur etiam vulnera. remunerantur signiferi.

N. 134. Gratulatur multa cum virtutis commendatione Buquoius Guilelmo Verdugo eximio Colonello.

N. 135. Idem benevolentiae genus confert in Preinorum, qui vno prælio non victus solum, sed captus etiam, & victor fuit.

N. 136. Etiam Tieffenbachius alique duces encomio Buquoiano condecorantur.

N. 137. Mandat Buquoius, quæ per noctem fieri velit, Polonosque trajcere fluuium, ad insequendos fugitivos iubet.

N. 138. Buquoium per 24. horas cibo abstinentem & iamiam cœnare incipientem, *Inter alios vnus*, inquit Peregrinus, *deinde alter interpellator tubicen prætensi regis literas à nescio quibus Anglis legatis attulit, quibus à Bauaro ac Buquoio expetebant, ut sibi aures benignè accommodarent, media aliqua proposituris, ut omnia si Dijs placeret, commode transigerentur, sed eos nullo responso dignati illi sunt.*

Quæ

Quæ prima verba tibi linguam pulsant, ea emit-tis Peregrine. In aperto est ad Bauarum Anglos misisse, apud Buquoium tu fortasse tubicinem egisti super men-sa: & quis tibi in aurem susurrauit Bauariæ Ducem non respondisse legatis? respondit is certè, & quidem ea mo-deratione in tanto victoriæ cursu, vt Angli humanitatem eius in cœlum ferrent.

N. 139. N. 140. Consilium Peregrinus Anglis imper-tit, ne fraude bella tegant.

N. 141. De numero castrorum, ait Peregrinus, etiamnum in-certi sunt rumores. Et qui primò fuit apud Candidum Eblanum in suo prælio Pragensi, aliòq. de eodem scribentium certior rumor, de quinq. millibus hostium occisis; iam die diei eructante verbum duplo fere minor, quam hostes ipsi desiderari agnoscunt, passim censetur. Ad nouem enim millia cadaverum sepulta non pauci sunt, qui se literas Praga scriptas vidisse affirmant.

Candidus Eblanius eximius scriptor Constantio Pe-regrino dinumerauit acie castrorum funera; & ita testi-monio Constantij Constantius affirmat, sed admodum inconstanter. In suo excuso prælio interfectorum qua-tuor millia pronunciat, iam cum numerum augere con-tendit, per imprudentiam minuit, ait enim, iam duplo fere minor censetur; ita vix duo millia succubuissent, cum tamen referat ex aliorum literis Pragæ nouem millia fuisse terræ mandata.

Recenset post hæc illustriores hostium, qui in hac

pugna cecidēre; & quia ego alium syllabum non vidi, Peregrinum non accuso, sed neque probo.

N. 141. Epaminondas cuidam obijcanti, inquit Peregrinus, quod Agamemnonis gloriam amularetur: falleris inquit. Nam ille totius Graciae praesidijs usus, decem annis nunquam cepit urbem, ego vno die prosligatis Lacedaemonijs, totam Graciam liberaui. Ita plane Buquoius hoc vno praelio Pragensi totum orbem Christianum à Calvinistarū insidijs non tantum liberauit, sed Christianos Principes, ut inuisum Deo ac hominibus perduellium genus, facillimè excindant, debellato coryphaeo, euentisque eorum ubique atuleis, armauit.

Nesciebam adulationem tam bene perorare posse; irāne Buquoius vno praelio totum orbem Christianum liberauit? vniuersus orbis Christianus haud quam periclitabatur; & tuus Buquoius tantus liberator esse noluit, cum pugnam detrectauit, Bauari enim sententia tenuit, uti armis decertaretur. Pulchrè autem Peregrinus postquam omnē ferè belli laudem in Buquoium transfudit, etiam cum Bauariae Duce particulam communicat ait enim, *Sed non soli Buquoio.*

Inuide scriptor! æquas tu in victoria Pragensi cum Bauaro Saxonem, Spinolam, & Velasum: magna illa quidem sunt nomina, sed ad praelium Pragensē nihil operæ contulerunt: aliunde hi duces illustres sunt; nullam famam Pragensis pugnae deponunt. Ita Bauarus auctor praelij, qui primus hostem inuasit, qui supremus dux totius exercitus fuit, praelio praesens, Peregrino censore nihil habet,

bet, ut Buquoius omnia possideat, qui non solum in Bohemia palmam tulit, sed etiam in Austria superiore, quam nunquam armatus intrauit, nullam castram euertit; ut neg. Buquoius, ait Peregrinus, debita sibi laude spoliandus, à quo in Austria detinebatur praecipuus hostium exercitus, cum in superiorem Bauariam, in Lusatiam Saxo Elector, in Palatinatum Spinola penetravit. Itaque ubique particeps gloriae Buquoius est, etsi non ubique periculi. Cuius verò mandato tam diu Buquoius exercitum in Austria inferiore detinuit? Ejicere noxium provinciae hostem iussus erat; quod si praestitisset, plus gloriae meruisset: quanquam Buquoius ab hoste potius detentus fuit, & liberatore Bauaro eguit. Finit Peregrinus numerum hunc pulcherrima sententia. *Singuli, ait, complice totam sibi suarum victoriarum gloriam, nulli totaliter, seclusis alijs iure sibi deponant, uti verba inquinata, ita & iudicium.*

N. 142. *His semel dictis ut invidia omnium quoad liceat, occurrat, aio iterum Buquoium in Caesareo exercitu (primas in hac victoria citra controuersiam obtinente) principem militiae.*

In exercitu, quem duxit, Buquoium principem fuisse nemo inficiatur; sed totius eum exercitus Caesarei ducem fuisse Peregrinus nullus euincet. Bauaro id honoris à Caesare cuius auspicijs hoc bellum gerebatur, tributum fuit, & verum est ad Pragensis praelij famam ceteras terras demisisse cristas, respectareque coepisse veterem dominum, atque ita sicut penes Principem Bauariae praecipua laus fuit deuicta Bohemia, sic etiam submissio alia-

rum terrarum, quæ sese dedidere, ne paterentur, quæ tulisse audissent Bohemos, memorabili Bauari prælio adscribi debet. Tu autem Peregrine hoc modo occurris inuidiæ? ais palam, exercitum Buquoianum primas in hac victoria citra controuersiam obtinuisse. hoc est inuidiam conflare, non amoliri: non est tuum censorem militare agere. In prælio Pragensi, hoc est, in libello tuo priore refers Bauaros egregiè pugnasse, fortasse tui Wallones plusquam egregiè pugnarunt, certè tu plus, quàm egregiè scribis, modò crederetur. Ridicula verò tua est iactantia. *Hungaria nostro semel, si non prius, conspecto exercitu supplex fiet.* Tertium iam mensem Hungaria vestrum exercitum conspicit, & nec tamen vllum supplex genu ponit, conspicietque adhuc tertium, si Buquoius Fabium agere pergat.

Sed agendum superest tibi aliquis in corpore sensus? Quomodo hîc vnum Buquoium exaltas? vnum illum omnium terrarum victorem inuidioso encomio effers, oblitus quæ in prælio Pragensi scripseris? *Nobilissimum inquis eo loco, prælum fuit, in quo Augustissimus Maximilianus Dux Bauaria Imperatorum multorum propago & singulorum propinquus in propria persona, spreto incommodis castrensibus, & belli periculo, Principum confederatorum copias Pragam usque duxit, & verò introduxit ea celeri felicitate, ut iure possit dicere, veni, vidi, vici.* Hæc tu ibi, parum consentientia cum his, quæ hîc collutulas.

N. 143. Gaudium bonorum & dolorem Calvinistarū

ex

ex hoc prælio perceptum commemorat. Inter dolores autem, qui præcipuum locum tenuerint, scribit ipse Peregrinus his verbis, *Proxima autem, ait, mæroris partes regi Magnæ Britannia non sunt deneganda. Ille enim de clade Friderici factus certior, galero in terram proiecto, abdidit se aliquot dies desflens generi filiarū, vices, & spes Calvinistarum funditus collapsas. Sed in eo melius illi, quàm Bullonio Friderici auunculo stetit animus: quod hic dolore confectus viuere desierit, ille verò superstes temporis obedire non renuat. Principis verò Mauritiij in nepotem pietas tanto cruciatus maiores experta est, quanto exaltatione Friderici exultabat spes ipsi, absoluti in prouincijs unitis imperij obtinendi valido nepotis subsidio.*

Quia Peregrinus oculatum testem propè omnium sese vendidat, auerem scire, an Londini vidisset excandescantis & frementis regis mores, cum pileum in terram afflixit, ob infaustum nuncium: Bullonium certè vidit mortuum, cum adhuc hodie in viuis agat: ita fabulas scribit & historias nominat. Sed & interiora Mauritiij intuitus, sensa mentis eius arcana nobis explanat, recepturus rei patefactæ præmium ab ipso Mauricio, vbi locus & occasio feret.

N. 144. In luctu quoque Bethlem Gabor iacuit, ideo sustulisse dicitur, ait Peregrinus, *de medio, quotquot è prælio primi fugissent capitanei Hungarorum.* Mihi de hac laniena nihil compertum, si fecit, inter occidendos vnus omissus fuit Gabor.

Hoc eodem numero enumerat speciatim peremptos

ptos è Buquoianis Peregrinus; & ne quis illum interroget, cur Bauaros omittat, causam reddit, *De Bauaris*, ait, *occisis demto vno vel altero eminus à tormentis, nihil indagine quacungq. comperi. Sauciatus verò quam plurimis vulneribus fuit Dominus Pappenheim* (Papenheim debebat Hibernus dicere) *celeberrime fortitudinis, & alij aliquot inferioris notæ.* Indagine non erat opus præfenti & videnti, Peregrine, cum alia oculis videris, cur non & stragem Bauaricam? fateor ipse non multos desideratos, sed non ideo segnes in pugna fuisse, nam ipse affirmas, in Pragensi prælio Bauaros fortiter rem gessisse, ais enim, *A sinistris Bauaricus exercitus egregiè instans fortalium sublimius fufis fugatisque hostibus expugnauit.* Ad decus & famam Bauarorum pertinet strenuè pugnasse, & paucos amisisse, nam cadere gloriosum est, non cadere. Omni no iudico Diuorum auxilio euenisse, vt è Bauarianis pauci succumberent; vulnerati alioqui plurimi fuere, & audio ex præcipuo chirurgorum supra trecentos & quinquaginta fauciatos è Bauaris fuisse. Scire numerum poterat, qui curabat. cruentiorem apud te tuorum aciem, qui volet, apud te contempletur; cecidissent pauciores, si initio pugna non cessissent.

N. 145. 146. Ais, tuos victores fuisse cum luctu, monésque ereptos ab hoste vt sint grato animo erga liberatores suos.

N. 147. 148. 149. 150. 151. 152. Repetit Constantinus

tius Peregrinus ex Candido Eblanio, hoc est, ex se ipso, quæ in Pragensi prælio consarcinauerat. I. Hanc victoriam ex Calvinistis Sanctorum hostibus reportatam fuisse opportunam, quod incidisset in octauam omniû Sanctorum: in Dominicam, qua Euangelium præcipit reddere Cæsari, quæ sunt Cæsaris: in vigiliam, vt ipse loquitur, Dedicationis Basilicæ Saluatoris, vt templorum expilatores punirentur: iuxta Stellæ palatium, vt apparet cælitus datam à Principe Bauaro eius diei tesseram, nomen Mariæ, quæ stella dicitur: iuxta saltum ferarum timidissimarû, quibus similes sunt fugiendo hostes. Hæc tua cogitata Peregrine, sed quædam aliorum inuenta; nam tu non primus, qui obseruarit Euangelium illius diei Dominici, quod iubet Cæsari dare, quæ Cæsaris sunt; aliena pluma spectari cupis.

Deinde illustris fuit, censente Peregrino, ob tres aurei velleris equites præfentes, Serenissimum Bauarum, Buquoium, Ducem Croy; ob sex Duces, Bauarum, Croy, Saxonem, quem non nominat, & tres Weinmarienses; ob Principes è quibus vnus duntaxat nomen exprimit, Caroli nempe Liechtensteinij, & præterit potissimum, supremum scilicet aduersæ partis Ducem, Anhaltinum, vt & eius filium, bellatorem insignem. Ob Marchiones, Comites, Barones, aliósque ex varijs terris heròes. Demum iusta fuit, quia obtenta à Cæsare, cui ius in regnum

M adem-

ademptum. Hæc sunt acumina Peregrini, quæ non capio, quia non sentio.

N. 154. A cœna Buquoij transit Peregrinus ad auro-ram sequentis diei, quo irruptionem in urbem Valoni-
bus frustra prohibuit. *Ciues verò, inquit Peregrinus, mino-
ris urbis (constat Praga tribus urbibus, Minore, quæ est pulcherrima,
veteri, ac Noua) in tanto periculo sibi sapienter consuluerunt, missis, qui
vltro clauas offerrent. Et patuit statim proximis nostrorum militibus
porta, nullo obistente.*

Non omnia nosti, Peregrine; audita prælij fama eo-
dem adhuc die Minoris urbis ciues Serenissimo Duci fe-
licem aduentum gratulati sunt, imperium eius, quem
locò Cæsaris adesse nossent, accipere parati.

N. 155. 156. Miratur Peregrinus nocte pugnam in-
sequente neminem ex indigenis inuentum, qui pro salu-
te Palatini excubaret, idque adscribit nescio cui Calui-
nianæ graucolentiæ. imò addit ista, *Iudei Pragenses pro eorū
Caluinianorum extirpatione, ieiunia publica, ut mihi constat, oratio-
nesque instituerunt. Lutherani ac Hussite de eorum exitio iubilantium
more exultauerunt.*

N. 157. Cum verò inquit Peregrinus, exrex nostris adi-
tū patefactum esse intellexisset: ita inopinato nuncio cum omnibus suis
perculsus est, ut vasis argenteis omnique ferè derelicta suppellectile (re-
gni coronam frustra auferre voluit) fugam præcipitauerit.

Non expectauit patefactas hosti portas Palatinus;
vbi primum diluxerat, præproperè fugam capessit, por-
tæ demum ad horam octauam reſeratæ sunt.

N. 158.

N. 158. In ponte magna est Crucifixi imago, à Calvinistis frustra
ad rogum expetita: quam ne videret exregina Palatini uxor interdixit
sibi quam diu Praga fuit omni per pontem transitu, Nolo, inquit, bal-
neatorem istum nudum semel aspicere. Crucifixo tamen in ponte pro-
stante, hodie festinans transiit: sublata illi molestia reuiscendi crucifi-
xum, ac per pontem ulterius transcundi. Impia hæc, si Angla ie-
cit, regni amissione & exilio luit.

N. 159. Describit Buquoij ad vndecimam in urbem
ingressum, & præcipuum eius vexillum, in cuius vna par-
te legere erat, *Exurge Deus & indica causam tuam.* In altera sub
icone B. Virginis. *Monstra te esse matrem.* sed festiua sunt Pe-
regrini verba postrema, *De cuius Buquoij ad Deum quotidianis
deprecationibus ex Terentio dicam: multa credo reperiuntur in
Terentio ad Buquoianas preces pertinentia. Sed quid ex
Terentio dicis Peregrine?*

Tu pol, si sapias, quod scis, nescias.

Ego verius Peregrino dicam, Tu pol, si sapias, quæ nescis,
scias; alioquin piaculum committes, si scripseris.

N. 160. 161. Serenissimus Bauariæ Dux hora 12. Pra-
gam inuehitur. *Difficile est dictu, inquit Peregrinus, quantis
partim encomijs, partim vultus applausu omnium bonorum exceptus
fuerit. Hic, inquit, est magnus Bauariæ Dux Maximilianus sui con-
sobrini Friderici propter Deum oblitus, sui commodi propter commune
bonum incurius, suæ etiam vite propter fidem ac Ferdinandum Cæsa-
rem prodigus. Hic est emulationis inueterata inter angustissimas do-
mos Austriacam ac Bauaricam, charitate erga Deum, suamq; ecclesiam in
sempiternæ necessitudinis fœdus transformator. O gratum Dei obsequiū,*

M 2

bea

beatum Christianis omnibus gaudium, optatissimum toti imperio beneficium? Nullus in illo post tantam victoriam fastus, nihil felici successu insolens, nihil in toto homine incompositum. In tanta denique vestii modestia, vultus serenitate, laudum odio, mihi, ne solus tacerem inter tot Encomiastes, quot erant homines, illud Martialis de Nerua Traiano dicendum ei occurrit

*Bauare tanta tibi est recti reuerentia & equi,
Quanta Numa fuerat; sed Numa pauper erat.
Ardua res hac est, opibus non tradere mores:
Et cum tot Casos viceris esse Numam.*

N. 161. Cum Numam enim Basilicarum plurimarum est extructor, tantoque ut in festo Basilicæ Saluatoris Praga potiretur, dignior. Cum Numa, imò supra Numam, Dei purum cultum subditis volentibus nolentibus commendauit. Cum Numa Sacerdotibus, ac sacratis Virginibus numero incredibili domicilia dedit, ac dotaui. Cum Numa denique, seu potius ultra Numam non fanatica, sed Catholica pietate, & iustitia Christiana præfulget, nec opibus aut victorijs mores tradit.

Panegyricum tandem Peregrinus Serenissimo Duci dicit, quo sperat aboleri posse ea, quæ reliquo libro non sine iniuria calamo imprudenti profudit; neque verò hoc loco prudenter scribit, cum nescio, quam æmulationem inter Austriacam Bauaricamque domum inueteratam in lucem profert. Nulla aut huius aut alterius æmulatio in laude est, & tamen vtrique Peregrinus hanc notam iniurit; laudare scilicet Peregrinus vituperio solet, laudet & seipsum.

N. 162. Vterque exercitus in acie ex albo colore signum gestauit, quod æmulati ciues Pragenfes victoribus albicantes occurrere. Mira sunt Catholicorum studia & officia in hospites, ac potissimum spectabilis est Carolus König à Königsfeld Candidi Eblani conuiuator. Damus aliquid mensis & epulis, Peregrine, vbi bene comedisti, bene loqueris.

N. 163. 164. 165. 166. Buquoius ex morbo decumbit, mandata dat, serioque apud rapacem militem prædas vetat, frustra. Præcipui ducum, præcipui prædones: & ne sinistrè quis suspicetur de Wallonibus, *Habent in exercitu*, inquit Peregrinus, *Germani Præfecti inaudita multa priuilegia præscriptione sola, non verò auctoritate usurpata: quibus cum volunt & quantum volunt, veluti liberati à legibus, manibusque ferule subductis, superiori obsequuntur.* Nesciebam Peregrine, solis Germanis longas fuisse manus: quanquam & alios adnumeres, sed Germanorū duntaxat discipulos. *Horū Germanorū exemplo alij audentiores sunt Præfecti à Germanis diuersi. Ex quorum numero aliqui tanquam maiores muscæ, aranearum telis, id est legibus in se quidem, sed non in vulgus infirmis perruptis, deprehensi sunt egregij raptores. In quos Buquoius excandescere solum nullam autem potestatem exercere potuit.* Nobile disciplinæ exemplum, si summus dux militaria crimina plectere non audeat. De Germanorum priuilegijs quod refert nemo capit, priuilegia ad malum nemo dedit, nemo accepit. Si contra vetitum prædas agere consuetudinis est, sit & consuetudinis suspensio.

suspensum. Germanorum male facta non excusant ceteros, si exemplo vrantur, quanquam non arbitror alias nationes egere magistris Germanis; quis est enim in hoc genere indocilis?

N. 167. Omissa, ait, scelerum Buquoio supplicia, ne maius malum crearet: præstare magna tum crimina, procul à castris cognoscere. Ceterum, ait Peregrinus, cum quod vellet Buquoius facere non posset, voluit id quod potuit. Edicto siquidem seuerissimo canit, ut ab urbe Pragensi ad suas statuas uniuersus abiret Casarianus exercitus nullo dempto. Quo certe id accidit, ut saltem qui essent deinceps Casariani vel Bauarici milites in ciuitate Pragensi raptores (prius quicquid delinquebat coquus, tibicen, seu pro fonte insons, ex uno pro altero exercitu luebat) nemo nesciret. Ergo bonis ausibus in statua abitur ad Karlstein corone custodiæ expugnandæ. Karlstein, inquit tu, est castrum Bohemie munitissimum, in quo asseruari solebat regum diadema: cuius pro tempore Burgrauus in Bohemia regem eiusque heredes (quo solo si aliud non esset, regnum Bohemie esse hereditarium luculentissime constat) his verbis iurare solet. Et in iunio anni 1617. Comes de Thurn munere Burgrauus fungens, in Ferdinandum II. potentissimum ac pientissimum regem (contra quem periurus ac perfidus tot tragedias deinde suscitauit) ipsum hoc, quod subijcio, iuramentum nuncupauit.

Iuramentum Burgrauorum Karlsteinensium

ab ipso Henrico Matthia Comite de Thurn
nuncupatum.

Iuramus Domino Deo, omnibus Sanctis, Serenissimo Principi, ac Domino, Domino Ferdinando Romanorum, Vngaria, Bohemia &c. regi &c: tanquam Bohemia & sua Maiestatis heredibus legitime à sua Maiestate

state prouenientibus: & omnibus dominis &c. Non ambigo, Peregrine, Catilinam illum Bohemie Turnium formulam hanc iurandi vsurpasse; sed aio non omnia hæc verba vsurpasse; nam eo tempore, quo in verba Ferdinandi regis Turnius iurauit, Cæsar Matthias adhuc viuebat, Romanorum Rex Ferdinandus nondum erat: quomodo ergo Turnius dixit, se iurare Ferdinando Romanorum Regi? nec potes dicere ab Turnio hoc iuramentum dictum Cæsari demum electo: nugæ; nihil iurauit, abiurauit perduellis.

N. 169. Karlstein castrum sexcentis Anglis præsidij causa incessum Maximilianus à Liechtenstein solo victoris exercitus aduenientis terrore in deditiorem accipit, non sine dedecore Anglico, propulsari enim vis poterat abundantia rerum iuuante.

N. 170. 171. 172. 174. Buquoius Comitem de Biglia coniugis fratrem ad Imperatorem; Baronem verò Merod de Warroux ad Archiducem Albertum victoriæ obtentæ nuncios misit: alijs quicquam significare supersedit versiculos illos tritos iactitans:

Nec te collaudes, nec te culpaueris ipse

Hoc faciunt stulti, quos gloria vexat inanis.

Intelligo, Peregrine, quò collineas: quæro an Buquoius per suos hos legatos rerum suarum gestarum interpretes collaudari voluerit? si affirmas; vides in qua tributan-

bu tantum virum constituas : si negas, poterat erga ad plures eadem ratione¹ successum pugnae perscribere. Interest vbiq; Principum Catholicorum pernoscere rem catholicam bene esse administratam; interest etiam cognati sanguinis: deinde operam istam prudenter omisit Buquoio: pertinebat enim hoc officij ad supremum belli ducem, Bauariae Principem.

N. 175. Silenti Buquoio in tanta laudum opportunitate gratulatur per literas summus Pontifex & rex Hispaniae; sed istud hi ipsi luculentius multo, imò pro merito summi Ducis, praestitere Serenissimo Bauaro.

N. 176. In ipso S. Martini festo, inquit Peregrinus, tota Praga (duae partes trans fluvium vno die tardius, quam minor urbs, se submiserunt) in regis Ferdinandi arbitrium iuravit, ingenti acervo confederationum (statuum innumeris sigillis, iuramentisque confirmatarum) cum Silesijs, Moravis, Hungaris, Hollandis, Vnistris, liberis civitatibus, Turcisq; ipsis (rescissis pari facilitate qua perfidia initis pactis) producto. Non abnuo ista facta. Sed cur tu praeteris Duci Bauariae Caesaris locum tenenti sacramentum ab Ordinibus & civibus Pragensibus dictum? Buquoio dixissent, si penes ipsum summa potestas fuisset.

N. 177. Agit de fuga Palatini, & inter caetera sic finit, *Fridericus regnandi cupidus, audita suorum fugâ, fugiendo uniuersos celeritate praeuertit. Nec eo contentus, gazarum fere omnem, & mundum coniugis muliebrem, ipsos quoque calceos, filiorumque suorum gladiolos galeros, vestes, indusia, imò verò ipsamet Biblia sua, & uxoris, atque viriisque bibliothecam (in qua plures erant comædiarum quam pietatis libri)*

libri) in tanta festinatione hostibus spolia reliquit. Quem fugiendo, ut Iob praedixit, undique terrebant formidines, & inuoluebant pedes eius, & sonitus terroris semper in auribus eius. Hæc intelligo, Peregrine, sed quæ sequuntur non intelligo. ais, *Quod enim Octavia erat surdo verberare filio Neroni &c.* Agrippinam Neronis matrem esse adhuc arbitrabar, tu verò Neronem filium Octaviae scribis. vxor ista fuit, & calce imperatoria vterum, quem gestabat, percussa interiit. Omitte vetera, erras in hodiernis.

N. 178. 179. 180. 181. Ex indice libro inter alios reperto deprehendit Peregrinus, quòd cogitarit Egens Palatinus expilare Bohemiae regnum in annum sequentem ad sustinenda belli onera nouis vectigalibus.

N. 182. Adeò ad incitas perducti sunt perduelles, ut ex opulentissimis vnus à Buquoio centum florenos emendicare non erubuerit. obtinuit à liberali duce trecentos.

N. 183. Iubet Peregrinus sibi ipsis Imperij Electores & Principes ob hanc victoriam gratulari.

N. 184. Agit de pasquillo quodam in Fridericum, materia tanto scriptore digna.

N. 185. Decimo sexto Nouembris, post emissum, inquit Peregrinus, à Statibus Bohemiae iuramentum & solenniter cantatum Te Deum, magnus Bauariae Dux Maximilianus, substituto Principe à

Liechtenstein Generali Imperatoris Commissario, relictoque exercitu Bauarico ad Bohemiam in officio continendam, plenus gloria coram Deo & hominibus, saepius salutans ac resalutans per se ac suos Buquoium, sui desiderio cunctis probis relicto, remeavit in Bauariam.

Nihil hîc induco, Peregrine, nisi prima verba & pro decimo sexto die, substituo decimum septimum; & quia tu literas Serenissimi Ducis commendatitias ad Imperatorem compendio adfers placet & huc transcribere. Ad S. C. Maiestatem, inquis, in laudem Buquoij Nouembris 20. scripsit in hunc sensum.

Non ignota S. Cas: Maiestati, sed dudum comperta, ac plurima esse Buquoij bene merita. Se vidisse eum quamdiu simul essent in bellica expeditione nullis laboribus, aut periculis parcere in promouendo S. C. Maiestatis seruitio; adeoque non potuisse se minus facere, quam hoc testimonium fidei ac diligentiae ipsius perhibere, simulque cum omni humilitate S. C. Maiestati supplicare, ut ei fauere semper pergat, eo magis quod nunc assatim haberet, quod ei conferre posset. Exemplar vero harum literarum ad Buquoium misit in sui erga eum singularis affectus testimonium; quo etiam constaret, quanto desiderio teneretur, ut sibi ac sumptibus consueta hospitalitatis, quod sufficere posset, Buquoius se procurante haberet.

Lege & relege has literas, easque cum ijs confer, quas Buquoius de obtenta victoria ad Caesarem dedit: nulla in ijs Bauarici herois laus, nullus fauor, nulla mentio.

N. 186. Monachium vigesimo septimo Nouemb. sanus sospes, sed clam pre incomparabili animi qua est modestia, Bauarus intravit. Quacunque illi erant preparata triumphalia vetuit erigi, & quae erecta erant

erant repente tolli, in solum Deum largitorem omnium bonorum, quicquid praeclare factum esset referens. Supra diem omisisti, hîc ne quis te sordidum dicat, duos adijcis: nam Serenissimus 25. Catharinae Virgini sacro Monachium appulit.

N. 187. Die quo Bauarus Praga abiit, inualetudo Buquoij auxit, & quidem cum vitae periculo, quod suâ vitâ multi militum optarent redemptum. Sed audiamus praecipuum Buquoiani morbi incrementum ex ipso Peregrino. Multum, inquit, mihi videbatur augeri magnanimitatis morbum suppressus internus dolor, veniebâtque mihi in mentem Agrippa, qui teste Xiphilino dicere solebat, Principum esse morem, nullum sibi ferre parem, eosque per se suscipere bella, quae facilem habitura essent victoriam, alijs vero committere pessima quaque ac difficillima. Sibi quoque tamen imputare omnem laudem ac gloriam ab eis acquisitam. Quod voluit Lucanus dicens: Nulla fides regni socijs, omnisque potestas Impatiens consortis erat.

Si nullo alio argumento nossem, Peregrine, te desipere, isto solo & vno ad hanc opinionem adducerem, an inuidia alienae laudis pectus Buquoij oppressit? Quid dicis Peregrine? ecquius gloria illum tam altè fodicauit? sine dubio Bauari; qui tanto maior fuit, quo is generosius contendit ad praelium committendum, tergiuersante Buquoio. Sed quando is parem non tulit? Buquoius neque genere, neque potestate Bauaro Duci par fuit. Quod verò bellum per se suscepit Bauarus, quod facilem habuit victoriam? an Bohemicum? ecquid ergo duos

ab hinc annos Buquoius valentissimo cum exercitu bellum non confecit in tanta facilitate victoria? Quid superioris anni æstatem triuit in Austria, & hostem occupare imperatorias terras impunè sustinuit? si facilis victoria fuit, damnandus otiosè residentis torpor fuit, Peregrine. At pessima quæque imo & difficillima à Principe Buquoio commissa fuisse nunquam ostendes: demisit ubique fastigium Princeps & propè infra personam suam humanus fuit; nisi tu ab eo peccatum existimes, quod pacatâ Praga Buquoium in Morauiam proficisci, & reliquias belli persequi mandarit. Hem istanc difficillima sint imperia post fractos prælio hostes & terras ipsas pauore exanimatas? Ipse tu postmodum refert mox ad famam aduentantis Buquoij præstò fuisse prouinciæ legatos, qui se suæque potestati Imperatoris subijcerent. Tantæ molis erat Morauiam subiugare. Contumelia vero est, quod Bauarus imputarit sibi laudem ac gloriam ab alijs acquisitam: propriam obtinuit, quia si fruitur, nemo nisi malignus vitio vertet. Quid gloriæ per Buquoium acquisiisset? obstitit tamen gloriæ materia, cum prælium noluit.

Sed peccata tua cætera, Peregrine, condonari possent; inextinguibile postremum est, quod ex Lucano committis: *Nulla fides regni socijs.* Socij (vti tu tibi fingis, Princeps enim socium non habuit) fuere in hac bellica expeditione

peditione Princeps & Buquoius; ergo nulla fides & huic & illi; vel certe huic, vel illi. elige quod malis; in neutro præcipitem linguam piabis: nimirum perfidia summa laus est, qua aut Principem aut Buquoium exornas.

N. 188. *Multis enim videbatur importunè in Morauiam ad novum bellum urgeri Buquoius tam graui morbo oppressus, cum frigidus ab intensissimo gelu ac niuibz horror membra omnium quateret.* Hoc vulnus est, Peregrine, quod doluit, importunè in Morauiam vrgebatur Buquoius æger: quasi verò ad ægri lectum etiam sessitandum fuisset militi. Mittere cum legato copias poterat & debebat, ne spacio respirandi hostibus dato in consilia rursus coirent, & arma repararent.

N. 189. Laudat Peregrinus in tanta prædæ opportunitate abstinentiam & animi religionem Buquoij.

N. 190. 191. 192. Pragâ Buquoius mouet, & Morauiam petit.

N. 193. *Per Daixbrodium, inquit Peregrinus, Iglauiam, vulgò Triglaui, in Morauia, decimo sexto Decembris aduenit. In quem locum statim accesserunt Morauorum legati, quicquid ipse mandaret impleturi.*

N. 194. Messeritij Natalem Seruatoris nostri agit, & ereptum Catholicis templum restituit.

N. 195. Eybedthizij milites & tormenta inuijs vijs impedita expectat, bellicis consilijs intentus.

Finio hic tecum expeditionem Bohemicam Peregrine, nam alia quæ insequuntur talia sunt, vt Buquoio tuo nullum

nullum riualet extimescere habeas; summus enim inter suos esse rursus coepit, cum à Bauaro secessit: neq; mihi vnquam lubido fuit virum incessendi, accusare aliquando debui, quia tu Principem meum accusabas, & militarium peccatorum culpas in hunc, gloriæ splendorem in illum transferebas. Nec mihi Buquoius, si ritè eum noui, succensere poterit; succenseat illi, qui impotentis linguæ procacitate alios laceffiuit, vt loquerentur. Senex diceris, & doctus Peregrine, sed nec dum didicere cani tui non esse cum Principibus verborum insolentiâ bellandû, multò minus contumelijs aut iniurijs; non ferunt, non patiuntur, & licet foro subinde seruiant, premantq; imo corde quod sentiunt, manet tamen irrequietus fomes, qui cum occasione flamas agit in perniciem eius, qui materiem ministravit. Antequam scriptioni te dares, pensitandum tibi erat, quid operis susciperes? quid periculi adires? cuius disceptatoris partes susciperes: Demus enim (nequaquam alioquin damus) non iniuriâ Buquoiû contendere de gloriæ principatu cum Bauaro, & litem omnium sermonibus feruere dubiam, tantine tu apud teipsum, eras, vt Iudicem teipsum nominares, & tantam inuidiæ molem tuis humeris librandam suscipere auderes? Ab altero certè parùm emolumenti, ab altero multum periculi imminebat; sed tu prætulisti offam, offensam pro nihilo subiturus, sine mente, sine iudicio; sed & frustra, nam

Bauari

Bauari Ducis egregiè facta in laude & luce versantur æternâ: Nullæ obtrectantium nebula, nullæ liuoris nubes illa vnquam obtegent. Agnoscit ipse Cæsar fidissimâ & fortissimam Bauari dextram, agnoscit Austria Domus cognato ferro defensa, agnoscit omnis orbis Catholicus, cui Calvinianorum Acherontica versutia exilium minabatur, & verò etiam inferebat; sed tragiæ cursum intercidit Boicus Heros MAXIMILIANVS Princeps, qui de se iure merito dicere potest

Super alta perennis

Astra ferar, noménq; erit indelebile nostrum,
Quâq; patet domitis Romana potentia terris
Ore legar populi, perque omnia sæcula famâ,
Siquid habent veri vatum præfagia, viuam.
Sed de tuo libro Peregrine quæ auguria? non ignoras certè ipse quid stilo merueris: *Forſan*, (ais, postrema tua verba sunt) remunerandus vt alter Marulus Calaber, cuius pœma Attila concremauit, quod Regium Hunnorum genus ad Deos retulisset. Iusta tua de tuo libro sententia, nec intercedo; nam librû tuum emendare nemo potest, præter Mulciberû. Nimiû atrum censorem dices; non nego, sed neque candidus scriptor fuit, qui Candidi nomen mutauit.

ERRATA.

pag. 2. v. 20. Lege, præfens non caligârît. p. 23. v. 23. l. Patraſſet. p. 45. v. 16. l. quæ
p. 47. v. 14. l. rantus non erit. p. 86. v. 6. l. Magnatum.

F I N I S.